

ועדת חינוך

כ"ג חשון תשפ"ה
24 נובמבר 2024
סימוכין: 2024-0103-1031

דוח משיבה מספר 1 של הוועדה לחינוך שהתקיימה ביום ראשון, ב' בחשוון תשפ"ה (3.11.2024)

השתתפו:	גב' חגית משה גב' יעלה ביטון דה-לנגה מר אריק וירצבורגר מר אריק קפלן	- סגנית ראש העיר, מ"מ יו"ר ועדת חינוך - חברת הנהלה - ראש מינהל חינוך - יו"ר ועד הורים עירוני
לא השתתפו:	מר צביקה כהן מר ישראל קלרמן מר מיכאל הלברשטאם מר חיים אפשטיין מר אלדד ישעיהו רבינוביץ	- סגן ומ"מ ראש העיר - סגן ראש העיר - חבר הנהלה - חבר הנהלה - חבר מועצה
נכחו:	מר אלחנן גרוסבוים גב' מרים סלע גב' לורה ורטון מר יהודה פרוידיגר עו"ד דן בן טל גב' כרמית הרוש גב' אורית דולב מר עמנואל גולד זילברמן גב' לארה מובריכי מר יאיר אייפרמן גב' יפעת אורון גב' נועה פחימה מר גמיל שרקיה גב' ענבל מזרחי מר נחמן סעדיה גב' נבילה מנאע גב' קרן ארואסטי גב' ציפי זוסמן מר יהודה נוימן גב' שולמית טויזר גב' מהא אבו קטיש גב' רונית חן מר רונן מזרחי גב' בת שבע יהושוע גב' סהר שטרית גב' תמר אלדר גיסר גב' לאה הרוש	- משנה לראש העיר - חברת הנהלה - חברת הנהלה - חבר הנהלה - ראש צוות בכיר ליעוץ לאגפים, אגף ייעוץ וחקיקה - מנהלת מחוז ירושלים, משרד החינוך - מנהלת אגף פדגוגיה - מנהל אגף חינוך כללי - מנהלת האגף לחינוך במגזר הערבי - מנהל אגף חינוך חרדי - מנהלת אגף תפעול ופיתוח - ממונה על החינוך המיוחד - ממונה על חינוך יסודי - ממונה על מעונות הגיל הרך - ממונה על החינוך היסודי - ממונה על טיפול בפרט ופרוייקטים מערכתיים - ממונה על החינוך הקדם יסודי - ממונה על קידום נוער - ממונה על החינוך העל יסודי - ממונה על מערך התקשרויות וחשבות, מנח"י - ממונה על חינוך על יסודי, ערבי - מפקחת מחוז העיר ירושלים - סגן ממונה חינוך יסודי מנח"ע - סגנית מנהל אגף חינוך כללי - אמא לילדים במערכת החינוך - מנהלת יחידת החורות - מנהל מטה לתכנון כ"א וטיפול בפרט

ועדת חינוך

- מנהלת השירות הפסיכולוגי החינוכי	גב' זהבה רוזנטל
- מנהלת תחנת פת שפ"ח	גב' טל גרין אפל
- מתאמת גיל הרך	גב' פרח ציקואשוילי
- חמ"ד	מר גיל ברדוגו
- חבר הנהלת ארגון ההורים	מר עידו משה
- ראש אשכול כספים, מנח"י	מר עמי פרץ
- מנהלת ביה"ס בויאר	גב' דפנה מנשה ברוך
- ראש ישיבת חורב ירושלים	מר יצחק דור
- מנהל ביה"ס חורב יסודי	מר ניר רוזנצוויג
- מנהל ביה"ס אורט פלך	מר דורון לופז
- סגנית מנהלת ביה"ס בויאר	גב' תמר סגל
- תלמידת ביה"ס בויאר	גב' הללי ישראל
- מתאם החברה הערבית מזרח ירושלים	מר ענאן קאסם
- עוזרת מקצועית לראש מינהל חינוך	גב' קרולין אליהו
- עוזרת לסגנית ראש העיר ויו"ר הוועדה	גב' רעות אוחיון
- עוזרת למדים סלע, חברת הנהלה	גב' גלי אביעזר

מזכירת הוועדה: ליאת זכאי

על סדר היום:

1. דברי פתיחה

א. גב' חגית משה, סגנית ראש העיר ומ"מ יו"ר הוועדה

גב' חגית משה פתחה את הישיבה וברכה את הנוכחים. בפתח דבריה ציינה כי הישיבה תתמקד בהתמודדות מערכת החינוך בצל מלחמת חרבות ברזל, ובסוגיות המורכבות שבה.

גב' משה ברכה את מר אריק וירצבורגר, ראש מינהל החינוך הנכנס, ואחלה לו הצלחה בתפקידו.

כמו כן, הציגה את גב' כרמית הרוש, מנהלת מחוז ירושלים במשרד החינוך, והודתה לה על שיתוף הפעולה והליווי הצמוד בזמנים אלו.

ב. מר אריק וירצבורגר, ראש מינהל חינוך

מר וירצבורגר ציין כי נכנס לתפקיד לאחרונה ולתוך התמודדות עם מצב חירום בלתי צפוי במערכת החינוך. המלחמה יצרה מצב שבו כל מערכת החינוך נדרשו להתמודד עם אתגרים חדשים ולנסות למצוא פתרונות יצירתיים.

מר וירצבורגר הדגיש את החשיבות של שמיעת כל הקולות. כל אחד חווה את המצב באופן שונה ומביא איתו נקודת מבט ייחודית. עוד הדגיש את החשיבות של גמישות, יצירתיות והקשבה הדדית להתמודדות עם האתגרים בשגרת חירום.

ועדת חינוך

ג. גב' כרמית הרוש, מנהלת מחוז ירושלים במשרד החינוך

גב' הרוש ציינה כי למערכת החינוך יש 3 אתגרים מרכזיים:

- מחסור בכ"א במוסדות חינוך עקב מילואים – הצוות הבית ספרי הנוכחי מתמודד עם המשימות ולוקח על עצמו אחריות רחבה יותר, תוך בניית שגרה וחוסן.
- אובדן אנשי חינוך - התמודדות עם אובדן צוות חינוכי/תלמידים/בוגרים/אחים.
- מזרח ירושלים – מושקעת הרבה תשומת לב ומחשבה לשיח במציאות המלחמה.

גב' הרוש הדגישה כי העבודה נעשית בשיתוף פעולה וביוזמה של מובילי האגפים עם צוות מנח"י, ובגיוס שותפויות של המחוז והעירייה.

בנוסף סקרה גב' הרוש את הסיוע והליווי הניתנים למערכות החינוכיות בקליטת תלמידים מפונים במוסדות חינוך בעיר.

2. סקירה על עבודת הוועדה וקביעת קוורום – עו"ד דן בן טל, ראש צוות בכיר לייעוץ לאגפים

עו"ד דן בן טל מסר סקירה על עבודת הוועדה וסמכויותיה.

הוחלט כי הקוורום לפתיחת הוועדה יהיה:

- א. 5 חברים בפתיחת הישיבה.
- ב. בחלוף רבע שעה מהמועד, 3 חברים.

מצ"ב מצגת.

3. מענים ייחודיים של שירות פסיכולוגי חינוכי ובניית חוסן במציאות של דחק ומשבר - גב' זהבה רוזנטל, מנהלת שירות פסיכולוגי חינוכי

גב' רוזנטל התייחסה לאתגרים הרבים במציאות הנוכחית. השירות הפסיכולוגי נתן מענים ייחודיים, כמו הגדלת שעות העבודה מול משרד החינוך, היענות למגוון רחב יותר של תחומים והגעה לפרטים הקטנים, בניית חוסן ותמיכה בצוותי החינוך ובמשפחות השכולות.

גב' רוזנטל הדגישה את תחושת השייכות והמשמעות של צוות השירות הפסיכולוגי שהתגייס למשימה, כולל אנשי מילואים שחזרו והצטרפו למערך.

4. חוסן קהילתי, תמיכה במשפחות מילואים ולמידה מרחוק - גב' תמר אלדר גיסר, מנהלת יחידת ההורים

גב' אלדר ציינה כי מתחילת המלחמה המינהל ראה את בתי הספר כקהילה: תלמידים-צוותים-הורים. ההבנה היתה לתת כלים נוספים להורים. במסגרת הפעילות ניתנו חבילות שי למשפחות המגויסים, החל מגני ילדים ועד תיכונים, הוענקו סדנאות לנשות המגויסים, בבתי הספר ובמינהלים הקהילתיים, אירועי תרבות, זומים, מפגשים עם הורים ועוד.

ועדת חינוך

5. אתגרי צוותי החינוך בזמן שגרת מלחמה - התייחסויות המשתתפים

- מר דורון לופז, מנהל ביה"ס אורט פלך
- מר ניר רוזנצויג מנהל ביה"ס חורב יסודי
- מר יצחק דור, ראש ישיבת חורב
- גבי דפנה מנשה ברוך, מנהלת ביה"ס בויאר
- גבי הללי ישראל, תלמידת ביה"ס בויאר
- מר ירין אלקובי, תלמיד ביה"ס בויאר
- גבי סהר שטרית, אמא לילדים במערכת החינוך

במהלך הישיבה נשאלו המשתתפים לתחושותיהם ולאתגרים שחוו בזמן שגרת המלחמה.

הנקודות העיקריות שהועלו:

- סוגיית צוותים מגויסים והיכולת לגייס מורים חדשים
- התמודדות צוות ביה"ס ותלמידים עם אובדן בן משפחה/בוגר/חברים וכו'
- תחושה אישית של שותפות ואחדות
- התמקדות בעשייה, הנצחת נופלים, אירוע עם משמעות
- הצורך בייעוץ וליווי

6. סיכום - גבי חגית משה, סגנית ראש העיר ומ"מ יו"ר הוועדה לחינוך

גבי חגית משה הודתה לכל המשתתפים והדוברים על השיתוף ועל ההיענות בנוכחות בישיבה.

גבי משה הדגישה כי ההחלטה לפתוח את בתי הספר מיד אחרי ה- 7.10 הייתה הכרחית לשגרה ולחוסן. מנהלי בתי הספר והצוותים גילו אתגרים ומסירות עם הרבה רגש. כן, מסרה תודה גם לעובדי מינהל החינוך על ההקשבה וההירתמות.

יו"ר הוועדה מבקשת כי מינהל החינוך בשיתוף השירות הפסיכולוגי יכין נוהל עבודה מסודר שיהיה לעזר בשעת חירום.

תמליל הישיבה מצ"ב והוא מהווה חלק בלתי נפרד מהדוח.

בברכה,

חגית משה
סגנית ראש העיר
מ"מ יו"ר ועדת חינוך

וועדת חינוך הרצאה בפני וועדת חינוך

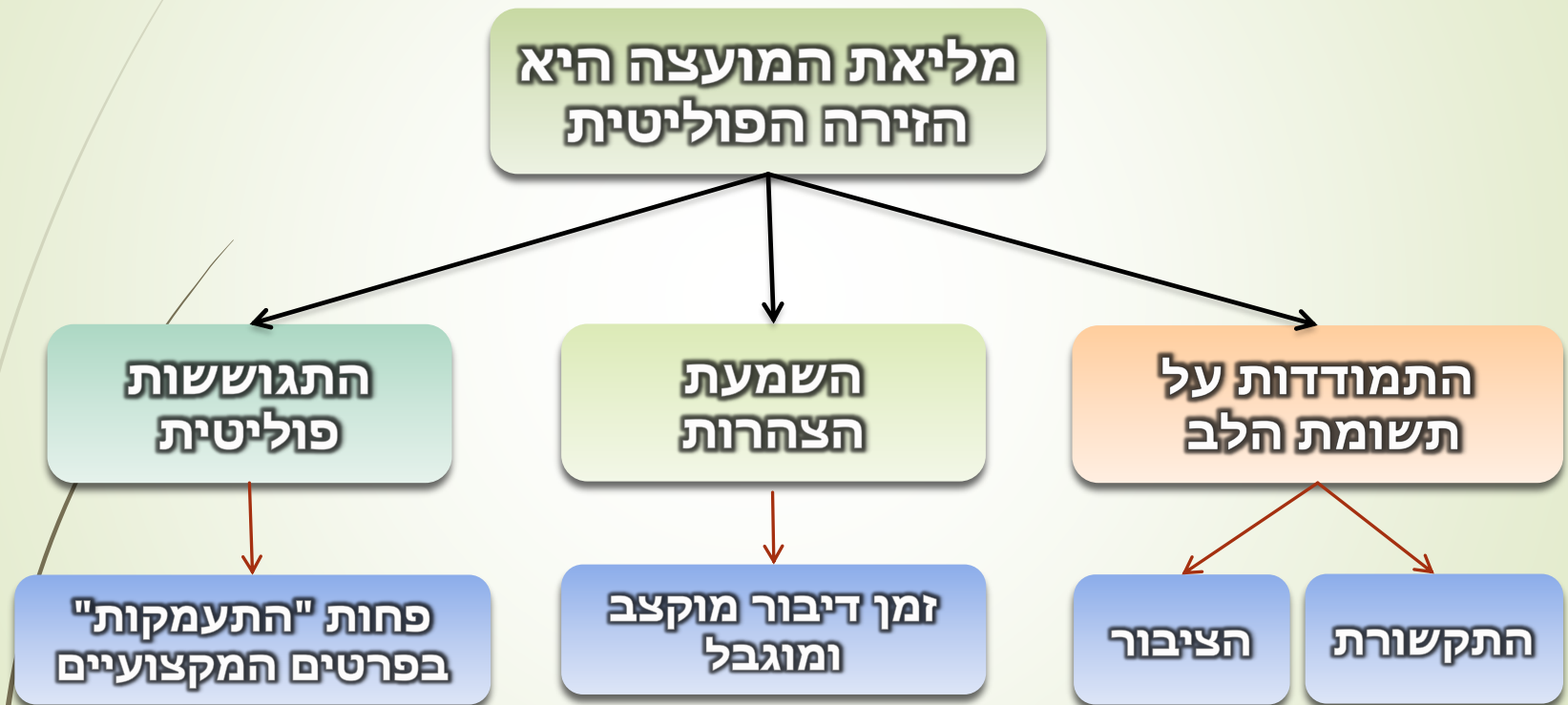
03/11/2024

עו"ד דן בן טל

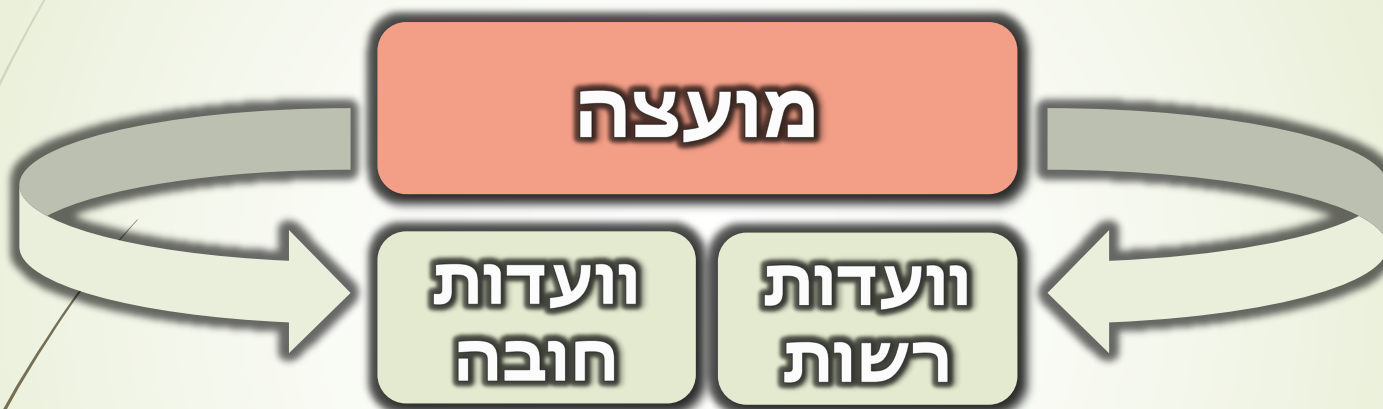
ראש צוות בכיר ייעוץ לאגפים

עיריית ירושלים

המועצה

יחסי גומלין בין המועצה לוועדות המועצה

זירת עבודה המרכזית של נבכרי הציבור, במסגרתה נדונים באופן מעמיק נושאים שונים הנוגעים לעבודת הרשות המקומית ומתקיים שיח ודיון בין נבכרי הציבור לגורמי מקצוע עירוניים וחץ עירוניים

וועדה
עירונית

חובה ורשות בוועדות

קיימים 2 סוגי וועדות

וועדות
חובה

ס' 147-149
לפקודת
העיריות

קיימות
הוראות
בחוק
המחייבת
הקמתן
ונושאייהן

וועדות
רשות

ס' 150
לפקודת
העיריות

אין מגבלה
על
הנושאים
של
הוועדות

אין מגבלה על
מס' וועדות
הרשות
שהמועצה
רשאית להקים

הוועדות ברשות המקומית

מעטפת החוק

פקודת העיריות

קובעת מסגרת חוקית להקמת הוועדות ואופן פעולתן

קיימים הבדלים בהוראות החוק בהתייחס לוועדות חובה לעומת ועדות רשות

המהות

הוועדה היא המסגרת שבה ממקדת המועצה את עבודתה

במסגרת דיוני הוועדה ניתנת האפשרות לנבחרי הציבור "לצלול" לפרטי הפרטים: לשמוע את הדרג המקצועי ולקבל הבהרות~ להרחיב בלמידה בהערות ובהתייחסויות

הרכב הוועדות

בוועדות חובה – הרכב הוועדה נקבע בחוק

בוועדות רשות – ישנה מסגרת מינימאלית מחייבת לצד גמישות רבה יותר בהרכב

וועדת חינוך

עדת חינוך (תיקון מס' 97) תשס"ה-2005

149ט. (א) המועצה תבחר ועדת חינוך שתפקידה ליזום ולתכנן פעילות בתחומים הנוגעים לחינוך; הוועדה תגיש לאישור המועצה את תכניתיה ותעקוב אחר ביצוע התכניות המאושרות; כן תייעץ הוועדה למועצה בתחומים כאמור.

(ב) חברי הוועדה יהיו –

(1) ראש העיריה או ממלא מקומו לפי הוראות סעיף 14(ג) בחוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם), התשל"ה-1975, והוא יהיה היושב ראש;

(2) שלושה עד שישה חברי מועצה, בכפוף להוראות סעיף קטן (ג);

(3) שני נציגים של בתי ספר שבתחום שיפוטה של העיריה, שהם מנהלי בית ספר או סגניהם, האחד מבית ספר שניתן בו חינוך יסודי שייבחר על ידי הסתדרות המורים, והאחר מבית ספר שניתן בו חינוך על-יסודי שייבחר על ידי ארגון המורים העל-יסודיים;

(4) נציג ועד ההורים העירוני;

(5) יושב ראש מועצת התלמידים העירונית, ואולם אם אין הוא זכאי להצביע בבחירות לעיריה לפי חוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965, תבחר מועצת התלמידים העירונית נציג אחר במקומו הזכאי להצביע בבחירות כאמור.

(ג) מספר חברי המועצה שיכהנו בוועדת החינוך מכוח סעיף קטן (ב)(2) ייקבע על ידי המועצה, כך שכלל מספר החברים בוועדה יהיה בלתי זוגי.

הרכב וועדות העירייה

סימן ג': הוראות שונות בענין הועדות

הרכב ועדות רשות (תיקון מס' 77) תשס"א-2001

162. ועדה של המועצה, כאמור בסעיף 150, שלא נקבע לה הרכב מיוחד לפי פקודה זו או לפי כל דין, יהיה הרכבה כלהלן:

(א) 10% לפחות מחבריה יהיו חברי המועצה ובלבד שמספר חברי המועצה בועדה לא יפחת מ-2 ואחד מהם יהיה היושב ראש;

(ב) שאר חברי הועדה יהיו בעלי זכות להיבחר לחברי מועצה שאינם פסולים לפי סעיף 120, ושעל כל אחד מהם המליצה סיעה המרכיבה את המועצה, ובלבד שההרכב הסיעתי של כל ועדה שהוקמה לפי סעיף 150, כולל את מומלצי הסיעות לפי סעיף זה, יהיה תואם ככל שניתן, את ההרכב הסיעתי של המועצה.

תקופת הכהונה של הועדות

163. ועדה של המועצה תכהן בתפקידיה כל תקופת כהונתה של המועצה, מלבד אם נקבעה הוראה אחרת בפקודה זו או בחוק אחר, אלא שועדה ארעית תתפרק מאליה עם גמר תפקידה; אולם לא תיפגע סמכותה של המועצה לבטל בכל עת ועדה שנבחרה כולה על ידיה, או לשנות את הרכבה, בכפוף להוראות הפקודה וכן להחליף את נציגיה בועדה של המועצה שהורכבה בשותפות עם גורמים אחרים.

חדילת חברות בועדות

164. (א) חבר מועצה שנבחר על ידיה לוועדה של המועצה, חברותו באותה ועדה נפסקת משנפסקה חברותו במועצה.

(ב) חבר ועדה של המועצה שאיבד את זכותו להיבחר כחבר המועצה, יחדל מהיות חבר בועדה.

(ג) חבר ועדה של המועצה רשאי להתפטר מתפקידו בהודעה בכתב לראש העיריה.

סוגיות שונות בחינוך

- רישום ושיבוץ תלמידים
- גביית אגרות ותשלומי הורים
- הסעות
- ביקור סדיר
- חינוך מיוחד
- מהי אחריות המדינה ומהי אחריות הרשות לגבי חינוך

תודה על ההקשבה

גורמי החוסן
מדריך משל"ן

משימה ומשמעות

שליטה וויסות ומסוגלות

לכידות ושייכות

נראות נוכחות קשר

הוועדה לחינוך – תמליל

מספר הוועדה : 1

מקום ההתכנסות : אולם המועצה

תאריך הוועדה : ב' בחשוון תשפ"ה (3.11.2024)

מזכיר הוועדה בדיון : ליאת זכאי

שעת תחילת הוועדה : 17:40

שעות סיום הוועדה : 19:45

התמליל נכתב ע"י חברת גולד וורק בע"מ ולא עבר בדיקה או הגהה ע"י גורם כל שהוא בעיריית ירושלים

עיריית ירושלים וחברת גולד וורק בע"מ עושים כל שביכולתם על מנת לייצר תמליל איכותי ובעל ערך. עם זאת מודגש כי קריאה בתמליל צריכה להיעשות באופן מושכל תוך הבנה שיתכנו טעויות ו/או השמטות מסיבות אובייקטיביות שונות.

גולד וורק תמלול והקלטה

גולד-וורק ת M ג R ים

יו"ר חגית משה:

טוב, אני רוצה שאני אראה שנייה שזה. את רוצה לבדוק איתה? טוב, אחר צהריים טובים לכולם. אנחנו בוועדת חינוך הראשונה לקדנציה הזו, ובחרנו באמת למרות שאפשר היה להתחיל עם נושאים נוספים של פתיחת שנה, היערכות וכולה. אנחנו בחרנו, להתמקד באמת במערכת חינוך שהיא כל כך גדולה, כל כך מורכבת, מעין פאזל, מאוד מאוד גדול, פאזל של אלף ומשהו חלקים, אפילו יותר, שבאמת אנחנו רוצים לראות איך המערכת הזו תפקדה, מתפקדת, מתמודדת, בצל מלחמה של קצת, קצת יותר משנה. יש סוגיות מאוד מאוד מורכבות, משליכות גם על מערכת החינוך הכללית כך גדולה שלנו, ולכן, הנה כרימת מצטרפת. כרמית, פה, פה בשולחן, לא רחוק. אז באמת הנושא של הוועדה הזאת באמת הוא כולו, כל כולו התמודדות של מערכת החינוך בצל, בצלה של מלחמות חרבות ברזל, עם כל המשמעויות שלה. אני רוצה בתחילת הדברים, קודם כל לברך שני אנשים מאוד מאוד חשובים ויקרים, שהצטרפו אלינו כאן למנח"י, מי שמכיר מכיר, אבל יש לנו ראש מינהל חינוך חדש, אפשר עוד להגיד עליך שאתה חדש, יש לך עוד, עוד כמה פעמים שיגידו לך שאתה חדש, אריק וירצבורגר, אז באמת לאחל לו בהצלחה מאוד מאוד גדולה, תפקיד מרתק, בטח ובטח בימים טרופים אלה. ומנהלת מחוז ירושלים כרמית הרוש, שמכבדת אותנו גם בוועדה הזו, תודה לך שאת מגיעה, תודה על השיתוף הפעולה המופלא עם, בזכותך עם משרד החינוך שמלווה ביחד איתנו בכל הסוגיות המאוד מאוד מורכבות, אז אני רוצה ברשותכם. קודם להתחיל, יש פרוטוקול גם לוועדה הזו, כיוון שזו וועדה ראשונה, אז אנחנו חייבים, צריכים, ביקשו שאתה תעלה.

עו"ד דן בן טל:

את רוצה? כאילו יש לי ממש שתי דקות רק לומר משהו, אבל יש מצגת. פשוט רק לקבוע, הוועדה צריכה לקבוע את סדרי עבודתה, מה שהנהלת העירייה קבעה זה שיהיו תמיד חמישה חברים בהתחלה, ואם אין חמישה חברים, אז אחרי רבע שעה מתחילים עם שלושה חברים, אז אפשר רק לקבוע,

חגית משה:

חמישה.

עו"ד דן בן טל:

אבל לקבוע שזה הסדרי העבודה, שאם יש בהתחלה חמישה, ואחרי זה יורדים לשלושה. עכשיו רק עוד דבר אחד, וזה לגבי במה עוסק הוועדה הזאת, לפני פקודת העיריות, יש וועדות בחובה וועדות רשות, כלומר וועדות שהעירייה חייבת להקים, וועדות שהעירייה יכולה להקים, את העמוד קודם בבקשה, עם העמוד הלבן.

חגית משה:

כן,

עו"ד דן בן טל:

לא זה, לא זה,

יהודה פרוידינגר:

אחד קודם.

עו"ד דן בן טל:

לא, לא, עמוד לבן, עמוד רביעי או חמישי. אני פשוט עוד אחד, זהו, כן, זה הכול. עכשיו הוועדה, וועדת חינוך הוא וועדה שהעירייה חייבת להקים לפי פקודת העיריות, וסעיף 149 לפקודה מגדיר ברמה היא צריכה לעסוק הוועדה הזו, כן, והמועצה תבחר בוועדת חינוך שתפקידה לתכנן פעילויות בתחומים הנוגעים לחינוך, הוועדה תגיש לאישור המועצה את תוכניותיה, ותעקוב אחר ביצוע התוכניות מאושרות. והיא תהיה אצל העירייה בנושאים, כלומר הוועדה הזאתי זה וועדת חובה, והיא מגבשת המלצות והיא ממליצה אותן לעירייה, החוק גם קובע, הפקודה גם קובעת מה הקוורום, מי מהחברים בוועדה, זה ראש העיר או ממלא מקומו, שלושה עד שישה חברי המועצה, נציגים של בתי ספר שבתחום שיפוט של העירייה, נציג וועד ההורים, נציג של יושב ראש מועצת התלמידים, וסך הכול זה צריך להיות מספר בלתי זוגי, אז זהו, זה כל ההקדמה, כיוון שזה כבר לא ראשונה,

חגית משה:

אנחנו עומדים בזה,

עו"ד דן בן טל:

כן,

חגית משה:

זה כבר הגשנו ואישרנו במועצת העיר.

עו"ד דן בן טל:

זה הכול. אז זהו,

חגית משה:

בסדר?

עו"ד דן בן טל:

זה הכול, כן,

חגית משה:

אוקי, טוב, תודה. תודה דן. אני רוצה, אנחנו נעשה את זה קצת בדרך אחרת מהוועדות הקודמות שאנחנו רגילים, אני אומרת ככה לחברי הוועדה הקודמים שמכירים את הפורמט של וועדות חינוך, אז באמת, כמו שאמרתי אנחנו פתחנו, כמו שפתחתי ואמרתי, אנחנו רוצים באמת להכיר ללמוד, לשמוע, ותהיה אפשרות גם לדיון בהמשך, של איך מערכת החינוך בירושלים מתמודדת, התמודדה בעצימות בתחילת המלחמה אני חושבת, אבל אנחנו עדיין מתמודדים יום ביום בכל יום בנושא של המלחמה. בסוגיות מאוד מאוד רחבות, והייתי רוצה לפנות דווקא לכרמית, לתת לך את, לפתוח באמת איך, איך בתור מנהלת המחוז שנכנסה ככה די חדשה למערכת החינוך במרחב ירושלים, אבל גם בעיר ירושלים, איזה ניסיון מה עם השגרות, מה עשיתם, איך אתם, איך את פגשת את ההתמודדות של מערכת החינוך, כן, קחי לך את, תקרבי רק את הרמקול, כן.

כרמית הרוש:

טוב, ערב טוב. אז אני אתייחס באמת למיוחדות של ירושלים כעיר, שיש בה מערכת חינוך מרתקת, מגוונת מאוד, גדולה מאוד, זה מיקרו – קוסמו של המדינה, ככה בכל המאפיינים שלה, לפני שאני אגיד משהו על סדיריות, נגיד שבאמת יש שתי התמודדויות, או שלוש התמודדויות מרכזיות של מערכת החינוכית, והמנהלים, מנהיגי החינוך מתמודדים איתם. אחד, זה הסיפור של מוסדות חינוך במילואים, או המורים שנמצאים במילואים, או נשות המילואים היקרות שמתמודדות עם האתגר הזה להחזיק בתים לבד, במשך ימים רבים וחודשים, והמתח הזה ניכר לתוך חדר המורים, גם ברמה אפילו לא הכי פשוטה של, כל ילד שחולה או כל משבר בבית, הן מתמודדות לבד, ולכן גם ברמת הנוכחות, והיכולת שלהן להיות פנויות, לבצע תפקידים גדולים ומשימות גדולות. יש לנו בתי ספר פה בעיר שמתמודדים עם 40%, 50% מגויסים, זה מספר לא נורמאלי, זאת מציאות מאוד מאוד מורכבת, תחשבו שהאנשים האלה הם בעלי תפקידים, הם מחנכים, הם רכזים, הם מובילים צוות, מובילים מקצוע, כמובן שהמשמעות היא שמי שיותר בתוך בית הספר מתמודד עם כל המורכבות של התפקיד שלו, ולקחת על עצמו עוד ועוד כדי להצליח להחזיק את בית הספר בשגרה, תוך כדי בנייה של חוסן, אז זו התמודדות אחת. התמודדות נוספת שאנחנו ככה לצערנו גם העיר ספגה אותה, זה גם אובדן של אנשי חינוך שבוע שעבר אבד, אבד הריסה ובנייה מהימלפרב, הרב ומחנך, איש יקר, מנהל בית ספר בפלך ולצערנו יש עוד, וזו התמודדות קשה, אני ביקשתי שבוע שעבר בבית ספר ש - , ברמה שמנהל יודע אם אחיין של מורה נפל, או אחיין של מורה מתמודד עם פציעה קשה, זאת אומרת לתוך בית הספר, ולאווירה של בית הספר, וליחס שלהם, זה משפחה, חדר מורים הוא משפחה. בית הספר צריך להחזיק את כל, את כל המתח הזה. גם המתח של בני זוג ובנים מגויסים, ועם חרדות, וחששות. ויש לנו פה אתגר אחד מעניין, שאנחנו עוסקים בו בהרחבה בחודש האחרון, הוא הסיפור של המתח מזרח ירושלים, שזה עוד עניין. שכרגע מצריך מאיתנו לא מעט מחשבה, ובעיקר גילינו שצריך להשקיע בו הרבה תשומת לב והבנה. שבתוך הסיפור הזה יש ילדים שגדלים במזרח ירושלים, בתוך המציאות של מלחמה, איך אמרו המנהלים? אנחנו קצת צריכים לדעת מה אנחנו כן אומרים, מה אנחנו לא אומרים, מה אנחנו פותחים, מה אנחנו נזהרים, באיזה שפה, באיזה דרך זה משהו שאנחנו כרגע משקיעים בו הרבה חשיבה. בעצם הסדירות שמתכלל את כל הסיפור הזה, זה עבודה

של צוותי הייעוץ, אגף השפ"י, השפ"ח פה בעיר, ועבודה משותפת צמודה של מובילי האגפים כאן בעיר, של כל השותפים במנח"י, יחד עם צוות הפיקוח במשרד. בסופו של יום עבודה משותפת יחד, מאפשרת גם למנהל לקבל עזרה מכל הכיוונים, גם אם יש מישור בתוך המשרד, המפקח שמלווה או המפקחת יודעים שבית הספר מתמודד אז הם יכולים לגייס את השותפויות בתוך העיר, ואת צוותי הטיפול, ועבודה, של המחוז יחד עם העיר, היא מאוד מאוד הדוקה, יש שיגידו שקשה להבחין מי ששייך לאן ולמה. זה מה שעוזר ככה לחוסן. הנקודה האחרונה, היא הסיפור של מוסדות חינוך שקולטים תלמידים מפונים. אז צריך להגיד שמעבר לקליטה של קהילות, השנה מה שמתאפיין לאור המצב בצפון זה טפטופים כל הזמן של משפחות בורחות מהמציאות הקשה שהן מתמודדות איתה בצפון, ומגיעות לכאן. והנכונות של המנהלים פה לפתוח את בתי החינוך, לקבל את הילדים, לתת להם להרגיש חלק, לתת להם גם מענים פדגוגיים, אבל גם מענים רגשיים, היא מופלאה ונהדרת, אין לנו ילד שממתין יותר עד שהוא משתבץ, ממש ככה, זה לא רגיל.

חגית משה:

כרמית, אבל מה, מה, סליחה שאני ככה, אני מתפרצת לדברים שלך, אבל באמת מה עשיתם אחרת? את פורסת באמת את ה - , הנקודות שבהם הייתם אמורים צריכים לתת מענים, ובעיקר לתת מענים, אבל יש איזה מענים אחרים שאתם הכנסתם, מכיוון בפריסה שאת ככה מספרת?

כרמית הרוש:

כן, מבחינת המענים בעצם, קודם כל סדירויות של ביקור בתוך מוסדות החינוך ותמיכה,

חגית משה:

המשרד,

כרמית הרוש:

ליווי וסיוע של המשרד. בתוך מוסדות החינוך באופן קבוע, מיותר לציין שאם כל חייל שנופל, זה צוות פיקוח שמגיע, גם אני מגיעה, מגיעים, גם לבתים, גם למוסד החינוכי, בונים מעטפת, פותחים את בית הספר, באותו לילה, לא מחכים אפילו לבוקר, לתלמידים, לצוות, מהמנהלים, אנחנו בראשית הדרך את מעגל השיח עם צוותי החינוך כדי לתת כוחות. מבחינת קליטה וסיוע במעטפת, אז הרבה מאוד שעות המשרד, המחוז הוריד לבית הספר כדי לבנות מעטפת, ומענים לתלמידים. אגב בכל בית ספר היום, זה גם מאוד מסודר, שבו יש תלמיד מפונה, הוא מגיע עם סל, ברגע שהתעודת זהות שלו מוקלדת לבית הספר, בית ספר מקבל עבורו את התקציב, ואת הסיוע כדי לבנות לו מענים. וצוותי טיפול ופיקוח שמלווים בייעוץ, בתחום הרגשי, את ה - , את המנהלים, וצוותי החינוך.

חגית משה:

כולל תוכניות נוספות שעשיתם בתוכניות?

כרמית הרוש:

אני יכולה להגיד שגם אם ניקח את אירועי הזיכרון, אז ליווינו נורא נורא צמוד באיך לנהל את אירועי הזיכרון, ההנחיה של מה יהיה, מה נכון לעשות, בתאריך העברי, בתאריך הלועזי, המעגלי שיח בין המנהלים, בסוף אנחנו אגב מאוד מאוד מאמינים במנהיגות שיש פה, שזה גם משותף לכם כעיר, המנהלים פה הם מנהלים יוזמים, אנחנו סיימנו כנס מנהלים של 5 שעות, והם בחרו לקרוא מעל במת הכנס, לחברים, למנהלים מהמחוז של העיר, והמחוז הגיאוגרפי כי אנחנו בעצם שני מחוזות פה בעיר, להישאר לעוד זמן, אחרי יום שלם שהם עברו מעל 5.5 שעות, כדי לקיים מעגלי שיח, ולדבר על הפערים ועל האתגרים, ועל המחלוקות, אז יש פה מנהיגות שהיא פורצת דרך, והיא אחרת, והיא צריכה רק לקבל את התמיכה, ואת זה שנהיה קשובים לזקק מה הם צריכים כדי שהם יוכלו להתקדם. שעות הייעוץ צריך להגיד יתרחבו, זאת אומרת יש מענה גם ברמה של שעות בודדות, וגם ברמה של סדנאות חוסן וליווי ייעוצי לבית הספר,

חגית משה:

שאלה, לא כתבתי לעצמי בתחילת, אריק לא כתבתי את זה כאן, כשאלה, אבל כרמית הרימה לי להנחתה. אנחנו בעצם מתייחסים בתי הספר במערב העיר, כי באמת בדרך כלל וועדות החינוך הם לכל האוכלוסיות, גם למגזר החרדי, גם למגזר הערבי של מזרח העיר, אבל את נתת ככה איזה שהוא, אני שמעתי טוב, אני מקשיבה, אמרת שבאמת היה איזה שהוא שיח איך הם מתמודדים עם מזרח העיר,

כרמית הרוש:

נכון,

חגית משה:

סביב המלחמה בעזה,

כרמית הרוש:

נכון,

חגית משה:

את רוצה להגיד לנו משהו על זה?

כרמית הרוש:

בטח, אני אגיד לכם משהו שישאיר אתכם קצת שאיתי הוא נשאר. מנהלי בתי הספר אמרו אמירה של, ב – 7 באוקטובר, כשפרצה המלחמה, בבוקר המלחמה, שכחתם אותנו.

חגית משה:

שכחתם אותנו?

כרמית הרוש:

כן, זאת הייתה אמירה שהלכתי איתה כמה ימים טובים. כאילו אמרו, המערכת הייתה בבוקה ומבולקה, זה היה שבת, לעם ישראל, ושכחתם שאנחנו בבית הספר. בחוויה שלהם הסיפור של ה - , ביחד, נוצר בור גדול, בחוויה שלהם זה היה לא לגעת בזה הרבה זמן, לא לדבר את זה, לא להגיד מה אני חושב, לשים לב עם מה שאני אומר, לשים לב למסרים, בחוויה שלהם זה לא נראה, וזה משהו שהיה חסר. והדבר השני, זה כששוחחתי עם המנהלים, הגעתי למפגש עם המנהלים במזרח, לפני כשלושה שבועות, ששוחחתי איתם על זה שערב קודם היה ילד שהיה מעורב בפרעות שחוללו שם, הוא נפגע ונהרג, אז מבחינתם הם מאוד פחדו, אפילו להגיד מה הם חושבים על זה. אוקי, או האם בכלל יש להם איזה שהיא רמה של אחריות, האם זה שהם ידברו עם ההורים ויגידו שהילדים יתרחקו מאלימות ושלא ייקחו חלק, ו - , זה יכול להציל את חיי הילדים שעליהם הם מופקדים, הם לא ראו שזה התפקיד שלהם. זאת אומרת יש איזה פחד לגעת בנושא הזה. עכשיו תראו אנחנו לא אמונים על הביטחון ככה אני תמיד אומרת, יש מי שאמון על הביטחון, אנחנו אמונים על החינוך, וילד הוא ילד. ועצם העובדה שהבעתי צער, בסדר? צער אמיתי, בסוף ילד בכיתה ח' שמעורב בתוך אירועים כאלה, וזה לא משנה למה, עצם העובדה שילד נמצא שם, ואתה משדר למנהלים שהם המנהלים שלו, הוא הילד שיושב אצלהם בכיתה, שיש להם תפקיד ויכולת לחנך אותו לעולם טוב יותר, לעולם של עשייה טוב, לעולם של, להתרחק מאלימות, לעולם של, אפילו להגיד לאימא לשמור את הילד, כי אנחנו הערב בערב מורכב כזה או אחר. זה משהו שאנחנו צריכים להנגיש להם, ואנחנו עכשיו מקיימים מעגלי שיח ורגע, המנהלים מבקשים כלים, בחלק הזה. אני יכולה להגיד הרבה מאוד מסדר היום שלנו במחוז היום, מתוך הבנה שאולי יש סיכוי, שבעולם של החינוך, אנחנו יכולים להשפיע בטח לעשות טוב, ובטח אנחנו מחויבים בשליחות שאנחנו נמצאים בה, לתת את הכלים, בוודאי שהמנהלים ממש מבקשים,

חגית משה:

את הרגשת,

כרמית הרוש:

כדי לייצר את הגשר.

חגית משה:

שמעניין אותם כן להיות שותפים בסיפור הזה?

כרמית הרוש:

חד-משמעי כן,

חגית משה :

ולקבל כלים? מעניין.

כרמית הרוש :

חד-משמעי כן, לא משתמע לשתי פנים, ולא קבוצה אחת, וזה ירד כציר מהפיקוח, עד רמת המנהלים.

חגית משה :

לורה, מרוצה, מרוצה? לא, כן,

לורה ורטון :

כן. רציתי לשאול משהו אחר, דיברת על ההשפעה של ה - , מלחמה על המורים ועל מגויסים האמת היא שאני עסקתי בזה בעצמי איזה בחמ"ל שלנו. אבל על ילדים, רציתי לדעת אם יש איזה נתונים, או, לגבי נוכחות של הילדים בבתי ספר ואם דיברתם על הקב"טים, אם היה תגבור לקב"טים, כי אני הבנתי שהרבה ילדים נעדרו.

כרמית הרוש :

קב"טים?

חגית משה :

את מדברת את הקב"טים?

לורה ורטון :

קב"טים, סליחה,

חגית משה :

לא, אבל, המשרד זה, הקב"טים, זה עירייה לגמרי, זה אולי עמנואל,

לורה ורטון :

לא,

כרמית הרוש :

נתוני נשירה נמצאים אצלי.

לורה ורטון :

לא, לא, קב"סים על הביקור סדיר זה של העירייה, אבל אני יודעת ש - , לעירייה יש תקציב מסוים, ול - , משרד החינוך יש קצת יותר גמישות, אז רציתי לדעת אם נעשה משהו ע"י משרד החינוך, לעזור לבתי ספר, להביא את הילדים לבית ספר,

כרמית הרוש:

חשוב מאוד מאוד להגיד, שהמשרד עוקב אחרי הנתונים, וגם אנחנו, אגב אחרי כל ערב של מתח אנחנו בודקים מה הנוכחות התלמידים בבתי הספר, אנחנו מטרידים את המנהלים בשאלה הזו, דווקא בעיר יש חוסן בהקשר הזה. הנוכחות של התלמידים היא יפה, היא נשמרת גם, סך הכול המציאות גם פחות פוגשת את זה, פה בתוך העיר, אנחנו לא רואים שינויים דרמטיים מבחינת נוכחות תלמידים, ובטח לא בנשירה, כלומר בנתונים של וועדות התמדה או נשירה של סוף שנת הלימודים הקודמת, זה לא ניכר.

חגית משה:

תודה כרמית, אני האמת היא לפי סדר היום מה שצריך היה לעשות, זה לתת לראש מינהל החינוך החדש לומר כמה מילים, ולפתוח את הישיבה, אבל אני התרגשתי, אז לא נתתי לו, אז עכשיו נעשה, הוא גם ישאל את השאלה הבאה, אבל גם אני רוצה שאתה תשתף אותנו, תברך אותנו, ושנאנחנו נברך, נתברך ממך.

אריק וירצבורגר:

תודה, חגית. אז כמו שחגית אמרה, אני נכנסתי לתפקיד לאחרונה ממש ב - 1 לאוקטובר. וכשבאתי לכיסא ראש מנח"י, האמת שבחוויה האישית שלי באתי ב - , כיסא של מנהל בית ספר. אני חושב שכל אחד מהאנשים שיושבים כאן בחדר, כל אחד בתפקידו ומעלתו כשהוא התכוון לתפקיד שאליו הוא הגיע, הוא לא התכוון לאירוע כזה, לא מכינים אותנו לדבר הזה. אני זוכר את עצמי כמנהל בית ספר, אני מסתכל כאן על המנהלים, כשהייתי צריך, לא חוויתי את המלחמה, במלחמה לא הייתי מנהל בית ספר, אני מדבר שנים קודם, אבל אירועים קשה כאלה שפתאום נפלו עלי, הסתכלתי לשמיים ואמרתי, לא התכוונתי לזה. והאמת כשחשבתי על הפתיחה, על הדברים כאן, אז הדמות, כאילו אמרתי נח תחשבו עליו, אומרים לו - תשמע הולך להיות מבול, תבנה תיבה, אתה מסודר. אז הדבר כאילו אנחנו חושבים כשאתה הולך לפני מבול, אם אתה יודע שאתה הולך להגיע מבול, תבנה תיבה, ואז אתה מסודר, הכול בסדר. אבל תראו דבר מה יש, שגם נח כשהוא בנה את התיבה, הוא לא נכנס אליה, הוא לא נכנס אליה, למה הוא לא נכנס אליה? בגלל שהוא נכנס אליה רק כשהתחיל לרדת גשם. ורש"י שם אומר דבר מעניין, שנח מקטני אמונה היה, מאמין ולא מאמין, והדבר הזה הוא בטבעו של כל אחד מאיתנו, כמה שאנחנו חושבים שאנחנו יכולים לתכנן, מה הולך להיות, אנחנו לא מגיבים, עד שזה מגיע. ככה הגעתי לכיסא, והגעתי לכיסא פה ב - 1 לאוקטובר, אתם זוכרים מה היה ב - 1 לאוקטובר? 1 לאוקטובר האיראנים החליטו להפגין אותנו, אני לא התכוונתי לזה, זה היה, חברי פה המצוות המצומצם של מנח"י, שעבדנו באותו יום מאוד אינטנסיבי ביחד איך, איך, מה עושים בסיטואציה? אנחנו לא יודעים. וזה עכשיו אני אומר את זה בצניעות גדולה, כי רוב

האנשים שיושבים כאן תפקדו כאן שנה שלמה במלחמה, והשתפשו ועברו דברים מאוד קשים כל אחד בתפקידו. אז אני חושב שהדבר המיוחד בעיני בוועדה שתהיה פה עכשיו, זה לשמוע את כל הקולות, וכל הקולות זה החל מסגנית ראש העיר, ומנהלת מחוז, וכאלה בתלמידים, ועוברת כל הציר, כולל מורים ומנהלים, והורים, ובאמת כולם, כל אחד בזווית שלו, איזה, איך הוא תוקף את הדבר הזה שאף אחד לא הכין אותנו לעניין. וכולנו בעצם נולדנו מחדש לתוך הסיטואציה הזאת. וגם מזרח העיר, כמו שאמרת, שיושבים גם הצוות של מזרח העיר, שגם הם עוברים את זה בצד שלהם. אז אני רוצה דווקא ברשותכם להתחיל עם מנהל, עם דורון, והאמת שאין לי היכרות אישית איתך, אבל אני שמעתי עליך כל כך הרבה, כי גם אתם בבית הספר שלכם בפלך בנים, עברתם, עברנו הרבה דברים מאתגרים, ותנסה לשתף אותנו קצת, איך מכיסך כמנהל בית ספר מתמודד עם שגרת חירום כזאת.

דורון:

טוב, ערב טוב. האתגר הגדול הוא להבין שכל שבוע מזמן סיטואציה אחרת, זאת אומרת תחילת השנה הזאת, שונה בעליל מה – 8 באוקטובר דאשתקד, ה – 8, אני בכוונה אומר ב – 8, כי ב – 8 באוקטובר דאשתקד, ה – 8, אני בכוונה אומר ב – 8, כי ב – 8 באוקטובר דאשתקד היה ברור, ש – 23 מורים מגויסים, והם לא הולכים לחזור בארבעה, חמישה חודשים הבאים, זה אפשר לנו פשוט לשטח את המערכת, לבנות אותה מחדש, לחפש אנשים שאתה בא ואתה אומר להם, אנחנו צריכים אתכם לחודשים הבאים. שבוע תוך תחילת שנת הלימודים, שבוע וחצי לתוך תחילת שנת הלימודים הנוכחית, 15 מורים גויסו, זאת אומרת לכאורה סיטואציה די דומה. אבל מישו מאיתנו יודע לכמה זמן הם גויסו? זאת אומרת ב – YNET מידי פעם רומזים לנו כל מיני דברים, זה יכול להסתיים עוד שבוע, זה יכול להסתיים עוד חצי שנה, היכולת לגייס מורים חדשים, לגייס בהקשר הבית ספרי, זאת אומרת לפנות לאנשים מבחוץ, להכניס אותם לתוך הצוות. להגיד לאנשים בתוך הצוות, בואו תיכנסו לחינוך, תיקחו על עצמכם תפקידים מוגבלת מאוד. אבל אנחנו מבינים נראה לי משבוע לשבוע, זה התחיל בקורונה, ככה עכשיו זה נראה לנו משחק ילדים, ענייני מערכות קורונה, וזה שנה שעברה התחזק, ואני חושב שעכשיו אנחנו בהקשר הבית ספרי, באירוע מורכב פי כמה. זאת אומרת אם אנחנו. מבחינות מסוימות, כן, אני חושב שאז, א' היה ברור שאנחנו באירוע שהוא, זה נשמע מצחיק, אבל הוא היה יציב, יציב מהמובן הזה שהיה אפשר, הוא היה צריך בהקשר שלנו, לא כל בית ספר ספג את זה, אבל לבנות את הכול מחדש. עכשיו יש חוסר יציבות, מורים התחילו לחזור, וחלקם יוצאים, זאת אומרת יש פה איזה דלת מסתובבת, א'. ב', אנחנו לא כל כך יודעים לאן זה מתפתח, זאת אומרת ברמה הלאומית, וזה איזה שהוא שריר שאנחנו צריכים לפתח, זה דבר אחד. דבר שני, ב – 8 באוקטובר אשתקד, כולם התייצבו למילואים, וכולם התייצבו למילואי מקום בתוך בית הספר. עכשיו לא כולם באירוע, יש מורים שנתנו את כל מה שהיה להם שנה שעברה ועכשיו שחוקים מאוד, לא כל אחד מסוגל להיכנס לחינוך עכשיו, לא כל אחד רוצה, וזה בסדר. צריך לדעת גם להכיל את זה. אנשים עייפים מאוד, אנשים קשה להם. אני חושב שזה האתגר הגדול שלנו, היכולת,

חגית משה:

אז דורון,

דורון:

לזהות.

חגית משה:

איך אתה פותר את זה? איך? תשתף אותנו, אנחנו רוצים קצת להרגיש את המקום הזה שמנהל בית ספר, שכמו שאתה מתאר, מצד אחד, לא יודעים כמה זמן זה ייקח, גם יש איזה שהיא עייפות של החומר של מילואים, לא מילואים, מילוי מקום, לא מילוי מקום, לקחת על עצמי עכשיו כיתה שהיא לא שלך, וכולה. מה אתה עושה? איך אתה מתחיל את ה - , את המערכת, את הכיתה? את ה - , לנהל את הדבר הזה, זה הרי איזה שהוא מפעל, תשתף, כאילו מה עושים? אחד, מה עושים, ו - ב', מה צריך נוסף שלא קיים, אם אפשר.

דורון:

לא שמעתי.

חגית משה:

אם, לו יצויר, אפשר היה ככה להגיד משאלות, אז מה לדעתך היה צריך לעשות וכרגע המערכת לא יודעת לאפשר.

דורון:

כן, נתחיל את החופש הגדול, לא?

חגית משה:

לא בטוח שזאת התשובה, אבל, בסדר.

דורון:

כן, ונוסיף לזה בחמישי, זאת אומרת, איבדנו את יוסי, לפני 12 חודשים, אפילו בהקשר הזה, עוד אתגר מסוים, שבתני הספר לצערנו, חווים אותו בהקשר שונים, כ - , לתלמידים לשעבר, ומורים בהווה, גם בזה אתגר גדול, איך את מציינת יום השנה ליוסי, כאשר הייתה פה החלטה, גם בהקשר הזה, שוב של השכול הבית ספרי, ביום החמישי האחרון עשינו ערב שזכינו שאת תבואי עליו, ותודה על כך, שהוא רק למבוגרים. זאת אומרת הייתה איזה שהיא הבנה שכבר הייתה לנו ב - , לפני שנה שצריך קודם כל להחזיק את המבוגרים, לעשות ערב של שירה, וזיכרונות למבוגרים. ועוד חודש בתאריך השנה, בעצם 13 חודשים, לעשות טקס לתלמידים, זאת אומרת להחזיק את מעגלי האבל השונים, בהקשר של בית הספר, אז זה גם איזה שהוא אתגר נלווה שהוא גם משפיע על רמת האנרגיות הבית ספרית. אבל אם נחזור באמת להקשר הפדגוגי, אני חושב שהמפתח זה לזכור

שהתפקיד שלנו זה ללמד, זאת אומרת משהו שגם, שנה שעברה קצת שחררנו אותו בשבועות הראשונים של המלחמה, והחזרנו אותו באיזה שהוא שלב אחרי חודש, חודש וחצי, ללמד, ללמד, ללמד.

אריק וירצבורגר:

אם אני מסכם במילה אחת, מה שאתה בעצם אתה מדבר האתגר הוא אי – וודאות, והפתרון הוא לנסות ליצור יציבות.

דורון:

יציבות,

אריק וירצבורגר:

אני רוצה,

דורון:

ע"י פדגוגיה. זאת אומרת,

אריק וירצבורגר:

אני רוצה לעבור,

דורון:

לבוא וללמד.

אריק וירצבורגר:

ברשותך לירון. ירון,

ירין:

ירין, ירין.

אריק וירצבורגר:

ירין, סליחה. זה לא מנוקד, אני מתנצל.

ירין:

הכול טוב.

אריק וירצבורגר:

ירין מבית ספר בויאר,

ירין:

כן,

אריק וירצבורגר:

נכון? אז אומר כאן מנהל בית ספר, שהתחושה שלו של ליצור איזה שהם שגרות יציבות, תגיד אתה בזווית שלך, כתלמיד בית ספר, שעובר מלחמה, פעם ראשונה, מה בית ספר עבודך, איך הוא מסייע לך לעבור שנה כזאת, מה מרגיש לך?

ירין:

אני אגיד בהתחלה עוד ישבנו, ו - , היינו בבתים עם הזומים והכול. ואם יש משהו שבאמת היה חשוב וראינו גם כלפינו, שעוד מהרגע הראשון, צוות המחנכים, והכול, כולם דאגו ליום, כאילו כל יום כמה פעמים ביום לוודא שאנחנו באמת כאילו בסדר, שכולם, רגועים, כאילו מה זה? אי-אפשר להיות רגועים בתקופה של תחילת מלחמה, שכולם באמת עם, לוודא שאנחנו בטוב, נושמים והכול טוב, וזה. במיוחד שיש גם תלמידים, בית ספר בויאר הוא גם בית ספר שהוא עם פנימייה, במיוחד שיש תלמידים שכרגע נמצאים באזורי לחימה מאוד קשים. וגם אני מאוד מסכים איתו, שחזרה לשגרה זה משהו שהוא מאוד חשוב, אז גם לימודים תוך כדי, לנסות לשלב פה ושם. בנוסף כאילו גם הבית ספר חווה כמה אבדות לא קטנות במהלך הלחימה של אנשים שהם בוגרים, שחלקם עוד אנחנו מכירים אותם,

אריק וירצבורגר:

תנסה לדבר בלשון יחיד.

ירין:

איך אני מרגיש?

אריק וירצבורגר:

אני אמקד לך, אם אתה יכול להיזכר אפילו באיזה יום השנה, שהיה לך קשה במיוחד, ובאת לבית ספר, ומה היה שהרגיש לך, שנתן לך כוח?

ירין:

אני אגיד מה, אני חושב שיום שהוא מאוד משמעותי זה ה - 7 לאוקטובר, שכולנו גם באמת, וחלק ממה שאני, אני כאילו מאוד אוהב להיות פעיל, ובפעולה כל הזמן, אז חלק מהדברים שעזרו לי זה היה באמת להרים איזה שהוא יום כזה ש - , יחבר אותי, ואת החברים שלי יותר ל - , זה תחושה כזה של, יש לי מקום רגע, כאילו, שאני יכול להיות. ולעשות כזה רגע, שאני פורק את הדברים שלי

על דף כזה, ושאני רוצה מה שבא לי לכתוב, על התחושות שלי, על הכול, אם זה ללכת עכשיו כאילו ו - , ולדבר על ה - , כאילו הבוגרים, התלמידים קצת יותר גדולים ש - , שכאילו הכרתי אותם, ושבא לי לשמוע עליהם יותר, אז כאילו לתת לעצמי גם קצת להתחבר לכל, מה שעברנו, אני חושב שלי זה עזר מאוד בקטע הזה.

אריק וירצבורגר :

תודה.

חגית משה :

זהבה.

אריק וירצבורגר :

אנחנו עוד נחזור אליך, אבל,

חגית משה :

זהבה.

אריק וירצבורגר :

זהבה.

חגית משה :

זהבה רוזנטל היא מנהלת השירות הפסיכולוגי החינוכי במנח"י. זהבה, תגידי לנו, תשתפי אותנו ככה, תרחיב יכול לחבר אותנו לתפקוד של השירות הפסיכולוגי בימים האלה, אני מבינה שיש פה משהו גדול,

זהבה רוזנטל :

כן,

חגית משה :

שקרה, וזה באמת איך, איך אתם מתפקדים במלחמה, איך אתם תפסתם את זה?

זהבה רוזנטל :

טוב, ערב טוב. אני חייבת להגיד ככל שמתחילים לדבר, אני מרגישה את הגוף שלי מגיב, וזה מעניין, כי אני חושבת שזה מאוד משקף את ה - , צורך כנראה שלנו, כשירות פסיכולוגי, ושלי כמנהלת את הארגון להיות בסוג של תפקוד. במשך שנה פלוס. כשאני חושבת שמה שמאפיין מאוד את המלחמה הזאת, זה הערבוב שהגדול שכולם פה יכולים להסכים איתי, בין האישי למקצועי. זאת אומרת אף

אחד פה לא נשאר בלתי פגיע, זה לא אירוע שאנחנו מסתכלים עליו מבחוץ, ובאים כשירות פסיכולוגי לתת מענה, אנחנו כולנו, חלקנו הורים לחיילים, יש לנו תלמידים מביתי הספר אנחנו מכירים באופן אישי את הרבה מהנופלים, תלמידים, בוגרים, מנהל, מחנך, רב, אז אני, אז אני חייבת לשים את זה רגע, כי אני חושבת ש - , זה משהו ש - , לא חוויתי אותו עד עכשיו, אני מנהלת כבר 6, 7 שנים את השירות הפסיכולוגי, ונכנסתי עם אסון צפית, ועם עין יעל, והיה לנו מירון, והיה לנו קורונה, והיה לנו. כביכול אני אמורה להיות מחושלת, אבל כמו שנאמר פה, לא, לא הכינו אותנו לדבר הזה. אני כן חייבת להגיד ש - , אחד הדברים שמאוד מאוד עוזרים, זה תחושת המשמעות שיש לנו, אני לעיתים חושבת שאני לא יודעת איך אני הייתי עוברת את התקופה הזאת, אם לא היה לי תפקיד. כי זה נראה לי לפעמים קשה יותר. ונראה לי שזה גם מאפיין את הפסיכולוגים אצלנו. שבאמת כמו שדורון אמר, שהתגייסו מורים ב - 8 לאוקטובר, גם ההתגייסות של השירות הפסיכולוגי, וכולל סד"כ מילואים שהחזקתי, של כל מי שעזב את השירות הפסיכולוגי, והתגייס לחזור, בשביל להיות חלק מהמערך, כי גם אנחנו יש לנו פסיכולוגים גברים שיצאו למילואים, ונשות מילואים, ו - , זה לא פוסח על שום ארגון הסיפור הזה. אז תחושת המשמעות היא, היא מלווה אותנו, והיא מאוד מאוד חשובה פה, אבל כמו שנאמר אחרי שנה, זה לא פשוט להחזיק, להחזיק את הדבר הזה. שלא לא לדבר על השבועיים האחרונים שהעיר ירושלים באמת ספגה כמות של נופלים שהחזירו אותנו, אני חושבת לתקופה שקרובה ל - 7 לאוקטובר, רק עם קושי של שנה, ועם שחיקה. אז אני חייבת לומר ש - , אנחנו, אחד האתגרים הוא בכל אופן איך אנחנו ממשיכים לנהל בכל אופן שירות פסיכולוגי שרוצה גם להחזיק תפקוד ושגרה, יש לנו הרבה משימות, זאת אומרת המערכת צריכה להמשיך לעבוד, התפקיד שלנו בתוך המערכת היא, היא לנסות לעזור לצוותי החינוך, להחזיק את החוסן ש - , אני חושבת שדובר פה על איך מחזיקים שליטה בתוך מצב של חוסר וודאות, דיבר ירין על ה - , על כמה זה היה משמעותי שראו אותך, נכון? כתלמיד, איך מחזיקים תחושת שייכות בתוך תקופה של מלחמה, ואלו האתגרים שעומדים גם בפנינו, אז המתח הזה כל הזמן בין להחזיק, גם את כל מה שאנחנו צריכים להחזיק בשוטף, אי-אפשר להפסיק עם כל המשימות שלנו, לבין ההתייצבות בכל אירוע חירום, וכל אירוע חירום כזה, שאנחנו מכירים את הרגע הזה, שאנחנו מקבלים את הבשורה, ושאנחנו יודעים שאנחנו צריכים לפנות לבית ספר, ולהתייצב ולהיות שם, אנשים לפעמים חושבים ש - , אוקי, עשינו את ההתערבות, באנו יום יומיים, זה לא נגמר שם. הסיפור הגדול הוא איך אנחנו מצליחים להחזיק את המשפחות, את הילדים, את הצוותים, לאורך זמן. ואנחנו באמת פיתחנו כל מיני מענים ייחודיים, הגדלנו את השעות, גם בסלי תגבור שהגיעו ממשרד החינוך, ואפשרו לנו בצורה מאוד מאוד משמעותית להיענות ליוזמות של פסיכולוגים, לצרכים שראינו בשטח, במגוון מאוד גדול של תחומים, ובאמת להשתדל להגיע לכמה שיותר פרטים מעבר למשימה שהיא בעיני המרכזית, היא פשוט לעזור לבתי הספר להתמודד עם המשימה של אחזקת השגרה, כי בעצם השגרה היא החוסן, זאת אומרת ברגע שבית ספר פותח את שעריה, וילדים מגיעים ללמוד, אנחנו מרוויחים כל כך הרבה, זה לא שההורים יוכלו לחזור לעבוד, זה גם חשוב. אבל כשילדים יש יציבות, ומגיעים בבוקר לבית ספר, ויש מורה שרואה אותם, ויש להם משמעות, כי הם צריכים ללמוד והם ייגשו לבגרות, והם שייכים לארגון שהם גאים בו, והם חלק ממנו, זה בעיני החוסן שאנחנו צריכים להחזיק פה בעיר, ולכן מערכת חינוך היא כל כך משמעותית להחזיק את הדבר הזה.

יהודה פרוידינגר:

מה קורה בחופשות?

זהבה רוזנטל:

מה?

יהודה פרוידינגר:

מה קורה בחופשות?

זהבה רוזנטל:

מה קורה בחופשות? תראה, יש גם משפחות ברוך השם לילדים, זה לא, ואני חייבת להגיד ש - ,
ההבנה שלנו, שבזמן של משבר, אנחנו חייבים לחזק את המבוגרים המשמעותיים שזה אומר
מנהלים, מורים, אבל גם הורים. יחד, זאת אומרת מנח"י זה לא רק אני, יושבת פה תמר שהיא
מנהלת יחידת ההורות במנח"י, ועוד גורמים רבים שיש בעירייה, שחושבים הרבה יותר רחב רק
מבית הספר באיך לסייע, גם בחופשות, גם להורים, לחזק את החוסן שלהם, לתת להם כלים
להתמודד.

יהודה פרוידינגר:

אתה בנויים,

זהבה רוזנטל:

יש מגוון של,

יהודה פרוידינגר:

אתם בנויים לקבל פניות מתנועות נוער?

זהבה רוזנטל:

כן,

יהודה פרוידינגר:

לבוא לתת שמה הדרכה, כי,

זהבה רוזנטל:

אני חייבת להגיד שמי שהכיר את השירות הפסיכולוגי, כשירות פסיכולוגי שעובד רק בבתי הספר זה
כבר כמה שנים משהו מאוד מאוד אחר.

חגית משה :

אחרי הקורונה, אני חושבת, עברתם לאיזה שהוא,

זהבה רוזנטל :

זה אירוע אחר, אנחנו נמצאים בעבודה מאוד מאוד צמודה ושוטפת עם מינהל קהילה, עם אגף חברה, אני אפילו בנינו איזה שהיא תוכנית מאוד ייחודית שנקראת תוכנית "יחד", שהיא לחיזוק חוסן אצל נוער, העברנו אותה בחטיבות ביניים, אבל התחלנו אותה בצופים, לפני שנתיים, כשהתחלנו אותה 1 בספטמבר, עם אובדן והתאבדות של תלמיד, שהיו לו מעגלי פגיעה בכמה שבטים של הצופים, ומשם יצא הסיפור הזה, שאנחנו גם מלווים את השבטים של הצופים, והם מקווים שהדבר הזה יוכל להתרחב, גם אנחנו תלויים ביכולת שלנו להתפרס ב - , בתקציבים לפעמים. אבל המחשבה שלנו והבנה שלנו שאנחנו לא רק שירות פסיכולוגי שנכנס לתוך בתי הספר, אנחנו, אני חושבת השירות הפסיכולוגי של העיר, זה,

חגית משה :

אנחנו,

זהבה רוזנטל :

גם במינהלים הקהילתיים, טל אפל היא מנהלת תחנת פת ככה עוד יותר עם שתי ידיים בשטח ממני, אז, יש לך משהו להוסיף?

חגית משה :

אוקי, היי.

מרים סלע :

א', תודה רבה, באמת עשייה ברוכה. רציתי אם תוכלי להתייחס קצת למענים שיש לילדי, משפחות המגויסים ספציפית,

זהבה רוזנטל :

כן,

מרים סלע :

סליחה מרים סלע חברת מועצת עיר.

זהבה רוזנטל :

יש לנו, קודם כל פתחנו מוקד להורים, שזה משהו כללי יותר, אבל הוא לא מעט משפחות של הורים מגויסים, האימהות מתקשרות וזקוקות פשוט לייעוץ, איך מתמודדים בתקופה הזאת שנמצאים בבית, ועם כל החרדות שעולות מסביב, מצד הילדים, ובכלל כל האיומים שיש לנו מסביב.

חגית משה:

יש מוקד כזה? יש מוקד?

זהבה רוזנטל:

יש לנו מוקד ש - , הקמנו אותו יחד עם יחידת ההורות, זה מוקד מאוד מאוד זמין,

חגית משה:

אנחנו ניתן, ניתן דווקא ליחידת ההורות להתייחס לתחנה,

זהבה רוזנטל:

אין בעיה,

חגית משה:

בהרחבה על הנושא הזה, אבל כן יש,

זהבה רוזנטל:

כן,

חגית משה:

במנח"י התייחסות.

זהבה רוזנטל:

אנחנו נותנים גם, יש לנו סדנאות שנקראים מתחברים מחדש. הם בעצם מיועדים לזוגות של מילואימניקים שחוזרים, ואנחנו ראינו שהחזרה מהמילואים לתוך חיק המשפחה, היא לא פחות קשה מהיציאה. צריך, מה שנקרא להתאזן מחדש, וראינו שלפעמים ייעוץ של שלושה ארבעה מפגשים של הצוות שלנו, של טיפול משפחתי יכול לעשות הרבה ולעזור למשפחה, להתארגן על עצמה מחדש, וזה מענה שאנחנו נותנים, יש לנו למעלה מ - 50 זוגות ש - , שלקחו את הדבר הזה, ואני חושבת שזה מענה חשוב מעין כמוהו. מענים נוספים הם קבוצות דיאדיות שזה, לאבות. שחוזרים והם מגיעים למפגשים עם הילדים שלהם, באופן קבוצתי אנחנו עושים נגרות זה משהו של שיתוף פעולה,

חגית משה:

עושים את זה במינהל הקהילתי?

זהבה רוזנטל:

במינהלים הקהילתיים,

חגית משה:

או בתוך בית ספר?

זהבה רוזנטל:

ב - , לפעמים במג"רים. שוב, זה איזה שהיא הבנה שהחשיבות שלנו היא להחזיק את המעגלים, את המבוגרים המשמעותיים, וגם אם זה אומר לעזור למשפחה לחזור לתפקוד, אז אנחנו נהיה שם במה שצריך. והסדנאות האלה באמת התחילו ככה באיזה שהוא פיילוט, ומאוד מאוד תופסים, זה עושה איזה משהו משמעותי, וגם קבוצות תמיכה לאימהות, לנשים של מילואימניקים, יש הרבה מאוד עשייה, כשהיא מנסה להיות מדויקת לכל שכונה, לפניויות שמגיעות אלינו.

דוברת לא מזוהה:

קבוצות של האימהות הרבה פעמים הם בתוך בתי הספר, כי בתי הספר יודעים איזה ילדים, ההורים שלהם גויסו, ואז הם בעצם יצרו שם.

מרים סלע:

רציתי לספר בגן של הבת שלי, אז הגננת חזרה עכשיו מאיזה חופשה, כי היא שברה את הרגל, ופתאום שמתי לב שהבוקר היא שוב שאלה, איזה משפחות כן מגויסות, ואז באמת זה העלה לי את השאלה, איזה ליווי הן מקבלות, כי יש מלא שאלות, אני שומעת את הבת שלי בת 4.5 פתאום מדברת על האבא שכבר לא נמצא, ו - , זה בטח מעלה כל מיני התמודדויות בתוך הגן ש - ,

זהבה רוזנטל:

כן, מבחינתי זה,

מרים סלע:

בתוך הגנים.

זהבה רוזנטל:

יותר פשוט לנו, כי במערכת החינוך, אנחנו נמצאים, זאת העבודה שלנו, אנחנו שירות פסיכולוגי חינוכי שנמצאים בתוך מערכת החינוך, אם אין פסיכולוג ספציפי לגן, יש לנו רכזת גנים, יש לנו להם למי לפנות, והרבה מאוד שאלות מגיעות אלינו, אנחנו עובדים גם עם הפיקוח, וגם עם הממונים של מנח"י בנושא הזה. ואני חושבת שמענים לצוותי החינוך, זה הדבר ש - , שקיים.

אריק וירצבורגר:

תודה, זהבה. רק למה אין מענים לאבות שהם מגויסים? זה לא הבנתי.

חגית משה:

למה אין מה?

אריק וירצבורגר:

לאבות שמגויסים למה אין להם? אנחנו נחזור לבית ספר, ואני רוצה לפנות אליך, הרב ניר, אז זה פה לטובת הגילוי הנאות, הרב ניר, הוא מנהל בית ספר חורב יסודי, מנהל חדש התחיל את שליחותו בחורב השנה. שבוע שעבר היה שבוע דרמטי בבית ספרו, ובגלל זה זכיתי להכיר אותך, ובאתי לבקר אותך עם הצוות של מנח"י, וכשיצאנו משם, אמרתי לך - תשמע, אתה חייב לבוא לוועדה. אז תודה שבאת, ותשתף אותנו קצת, שבוע מיומו, יום ביומו של מנהל, מנהל בעת מלחמה.

ניר רוזנדוויג:

שומעים?

חגית משה:

כן,

ניר רוזנדוויג:

סליחה, ערב טוב, שבוע טוב לכולם. השם שלי זה ניר, אני אשתף משבוע שעבר, יום שישי, ככה חמישי לילה, כבר מתכתב עם אחת האימהות, לא איזה משהו מיוחד, אבל בשישי בוקר, כבר שולחת לי הודעה, גיסי נפל בדרום לבנון לפנות בוקר, אלון ספראי השם יקום דמו. הילדים לא היו בבית הספר באותו יום, אז אמרתי אוקי בסדר זה נורא ואיום, לפחות נוכל להכין את הילדים בנחת, ביום ראשון נדבר עם הפסיכולוגית, נדבר עם היועצת, נכין את הכיתה, יש בעצם, יש לכם שני אחיינים תאומים בכיתה ה', כל אחד בכיתה אחרת, דיברנו עם המחנכים, דיברנו עם פסיכולוגית, וחשבנו שיום ראשון נגיע ו - , בוא נגיד בזה, לא אגיד הסתיים האירוע, אבל לא חשבנו ש - , אנחנו עומדים להגיע לאירועי רב נפגעים. מוצאי שבת רבע ל - 12 בלילה מקבל מאימא אחת הודעה, על נופל נוסף בשם ליאב אביטבול, השם יקום דמו, אומר לי, היא כותבת לי שזה אח של אימא אחת ה - , הילדים, יש לה ילד בכיתה ג', ילד בכיתה ה', אז קודם כל לא ידעתי האם באמת זה נכון, זה לא נכון, זה באמת אח שלה, זה לא אח שלה, גם התחנה, אז אתם יודעים זה קצת, כן, אז רציתי קודם לוודא עם עוד מישהו או מישהי שאולי הרים בשעה הזאת שבאמת זה היה ה - , זה המצב. לא היה כל כך עם מי לדבר, אבל הצלחתי למצוא גם ב - 12 בלילה מישהי שעוד ערה, כתבתי למחנך - ער? כן, דיברתי איתו ב - 12 בלילה, למחנכת השנייה לא היה לי כבר נעים ב - 12 ורבע משהו כזה, כתבתי לה מייל, נדבר מחר בבוקר דחוף. 7:30 מתקשר אין לי התנגדות, מספר לה כך וכך ככה. מעבר לזה, שני

הבחורים הללו הם בוגרים של בית הספר, עכשיו אני יחסית צעיר, אבל יש מורים בחורים גם 30 שנים, זאת אומרת זה חבריה של, המורים בעצם הם גם מכירים את ה - , את האנשים הללו היטב. 7:57 ניגשת אלי משהי, גיסתו של גלעד אלמליח השם יקום דמו, הבן שלה, האחין שלו, לומד אצלנו, ניגשת אלי, חיפשה את המנהל, כולה עומדת בוכייה, אומרת לי - גיסי נפל לפנות בוקר, זה הילד, הוא רצה לבוא לבית הספר. אני כולי בהלם, אני אומר מה זה, זה אותו בן אדם זה לא אותו אחד, רגע אני מסדר את האינפורמציה אומר רגע בוא נרשום את זה רגע, אני רוצה להבין מי, מי האיש מי נפל, מתי נפל, אני מבין שיש לי כבר רשימה כבר יותר גדולה, ושתי דקות אחר כך מחנכת של כיתה א' צועקת - אבא של תלמיד מת, אבא של תלמיד מת. אני מנסה רגע לברר מי זה, מה זה, זה היה הרב אבי גולדברג, השם יקום דמו, לקח לי גם זמן להבין מי זה, כי יש לנו כמה משפחות גולדברג שונות בבית הספר, אז זה היה קודם לוודא שזה מי האיש שבאמת נהרג. כינסתי ישר את כל צוות המורים, זה היה 8:01, אמרתי לכולם להגיע לחדר מורים, אמרתי להם - תקשיבו, בואו נתחיל קודם אינפורמציה, כך וכך היה, זה האנשים, זה המעגלים, מעבר לאלמליח האחין היה, כל שאר הילדים לא היו, וידאנו. לגבי הילד של הרב אבי עוד לא ידעתי, אבל אמרתי אני אעלה לכיתה, אני אוודא שהוא לא נמצא שם, בכל מקרה אמרתי אנחנו נדבר בצורה מסודרת על כל הדברים, מה לדבר עם הילדים, מה לא לדבר עם הילדים, נדבר ב - 9:45 גם היועצת תהיה, גם פסיכולוגית תהיה, ואנחנו נדריך אתכם כמו שצריך. מותר לציין שבמלחמה קורים כל הפשלות, אז היועצת בדיוק הטלפון שלה הלך, לא היה טלפון, לא היה אפשר להשיג אותה. וגם זה היום היה מאוד מאוד מאתגר, כי זה כ"ה בתשרי, זה יום הזיכרון לחללי מערכות חרבות ברזל, ולי באופן אישי גם ששנה שעברה עשיתי מילואים חצי שנה, היה לי מאוד מאוד חשוב לעשות את היום הזה כסדרו, כרגיל, וגם של הילדים, כי בסוף השגרה משהו שנותן לילדים, המון המון כוח. עליתי לפני שעליתי לכיתה, התקשרתי המחנך של הילדים, של הלל, באותו יום יצא למילואים, התקשרתי אליו, אמרתי לו אתה חוזר מיד, אתה אומר למפקד שלך, שאבא של תלמיד שלך נהרג, ואתה חוזר, תגיד למפקד שלך, שאתה חוזר מיד, מתי תחזור לצבא, נדבר על זה בצורה מסודרת עכשיו תגיע לכאן. ייאמר לזכותו עזר הכול, חזר באוטובוס חזרה הגיע למדים, ואז התלבטנו איך לעשות את זה, הוא הגיע ב - 9:35, אמרתי לו שאני לא רוצה שיראו אותנו על מדים, ודבר ראשון שיפגשו אותנו על מדים, זה שהוא מודיע הודעה מצערת. אמרתי לו דבר ראשון, תפגוש את הילדים, תחבק אותם, תגיד להם שבאת לבקר, אחרי זה יצאו להפסקה, זה משהו מאוד חשוב שלא פעם הבא שיראו את אבא שלהם על מדים, ישר יחששו אווי ווי מה הולך להגיד, מה הולך להיות, אז ככה היה. ב - 9:40 ישבתי שיחה מאוד מאוד קצרה עם הפסיכולוגית ויועצת. מהנדס אנחנו הולכים לעשות. אמרנו שאנחנו רוצים לסיים את היום הזה עם לב כואב וראש מורם, זה המטרה וזה מה שאנחנו רוצים להוציא גם את המורים, וגם את הילדים. אז זה היה המטרה הראשונית. דבר שני אמרנו, דבר ראשון להגיד להם שוב לחזור על כל האינפורמציה מהתחלה ועד הסוף שכחתי לציין שזה היה לי את מראש גם היה בבלאק - אווט לגמרי, פשוט התחיל לבכות, וגם אותו הצלחנו ברוך השם להוציא תוך כדי מהמצב הזה, אז זה היה הדבר הראשון שאמרנו, לעשות, קודם כל אינפורמציה. דבר שני חילקנו בעצם את בית הספר לשלושה חלקים, כיתות שלא מעורב בהם אף אחד, כיתות שאחיינים, שהם בסך הכול שישה אחיינים שנפגעו מהמעגל הזה, וכמובן כיתה ד' שזה אבא של התלמיד. סיכמנו שכל מחנכת, מחנך

ידברו עם הכיתה שיש לצערנו הרב ארבעה נופלים מקרב השכונה, מקרב משפחת חורב שנפלו, כיתות שלא מעורבות אמרנו מראש, אין לכם מה לדאוג, זה מישהו שקשור למעגל שלכם, כדי להרגיע אותם. אחר כך בכל כיתה נכנס, נכנסה המחנכת, יועצת, מחנך, יועצת, כדי לדבר עם הילדים, המחנכים בעיקר, זה היה בשביל להרים יותר את הרוח, וגם לתת לילדים לדבר, היועצת ככה שאלה שאלות מכוונות, ומה הם מרגישים, ומה הם, איך הם, מה הם חושבים לעשות עם הדבר הזה, ועוד הרבה דברים, ושוב אני אקצר מאוד, כי יש פה בטוח עוד הרבה דוברים שרוצים להגיד. בצורה הזאת בעצם אני אמרתי שאני רוצה להגיע לשעה 12 שאנחנו יודעים שכל הדברים הדחופים עשינו, כלומר שאנחנו עוברים רגע, אנחנו תמיד בשגרת חירום, אבל במיוחד בזמן כזה, קראתי איזה אירוע רב נפגעים, ככה קראתי לאירוע, אמרתי שב - 12 אנחנו יודעים שסיימו את האירוע, זאת אומרת זה לה שאנחנו, אין מה למנהל אותו הוא כמו ש - , זהבה, אמרת, זה לא יום ולא יומיים, האירוע הולך איתנו עוד הרבה שנים קדימה, אבל לפחות הרגעים הדחופים הללו עשינו, גם דיברנו עם הכיתה ד' של הילדים, גם הכינו לילד, הם הכינו מכתב, דיברנו גם עם מדריכת חירום, אלה חברוני שגם מאוד מאוד עזרה לנו, זהו, ואני יכול להגיד שבשעה 12, לא יכול להגיד שזה טוב, שום דבר לא נסגר, כי אנחנו רק התחלנו את כל השבעות, ושיחות עם הילדים. אבל אני יכול להגיד לפחות ש - , כבית ספר הילדים נכנסו לשגרה, עשינו אחר כך, אני פסיכולוגית ויועצת עשינו מיפוי של המורים והמורות, מהמורים והמורות שנראה לנו שהם יותר קרובים, זאת אומרת מבחינת משהו שאנחנו ראינו חריג, גם כשדיברנו עם הילדים, בין אם זה אבות שיש להם ילדים מגויסים, בין רב בית ספר שאיבד את האחיין שלו, לבין נשים שהם אחרי לידה, זה יכול להשפיע עליהם. ככה, החלטנו שאנחנו היום נשים טלפונים לכל אחד מהמורים, והמורות הללו, מדברים איתם, למחרת שוב אותו הדבר. ואני יכול להגיד שאחרי כמה ימים באמת הספינה לגמרי התייצבה, שגרת לימודים, כמובן שהדברים עדיין נוכחים, זה אי-אפשר להתעלם מזה, זה לא, האובדן קיים, אבל מבחינת השגרה של הילדים, השגרת עבודה של הצוות, הכול ממשיך כרגיל, וגם עשינו של דברים שככה ירימו את הרוח של הילדים, בכיתה של הרב אבי, כאילו של הבן שלו, עשינו איזה שהוא מבצע תהילים שהילדים בעצמם מפעילים, וכקהילת חורב, כי בבית ספר בעזרת השם החל ממחר, נתחיל לימוד ש"ס משניות, שבראשו יש כיסא, נעשה איזה שהוא ארקדה, כי אנחנו רוצים באמת לצמוח מהכאב ולא, כאב זה משהו שאמור להניע אותנו לפעולה ולא להישאר בעצבות.

חגית משה :

הרב ניר, זה שנה, שנת ניהול ראשונה שלך, נכון?

ניר רוזנדוויג :

נכון,

חגית משה :

כמו שאריק פתח לא דמיינת שיהיה לך כזו שנה ראשונה של,

ניר רוזנדוויג:

לא,

חגית משה:

כן, מדהים מטורף.

ניר רוזנדוויג:

לא תיארתי לעצמי.

טל:

אבל כן אני רוצה להגיד עוד טרם הוא נכנס לתפקיד ב – 31 באוגוסט הוא אמר שהדבר הכי חשוב לו
שיהיה מענה רגשי לכמה שיותר תלמידים בבית ספר,

חגית משה:

מטורף.

טל:

אז התפיסה הייתה קיימת.

חגית משה:

כן. הרב ניר הזכיר לא מעט נופלים מהתקופה מהשבועות האחרונים, שבוע,

ניר רוזנדוויג:

שבוע, כן,

חגית משה:

אתמול קמו משיבה רוב המשפחות של הנופלים. מנהל וותיק מאוד, באמת של משפחת חורב,
שדובר לא מעט 11 נופלים של בית הספר של הישיבה, הרב דור, באמת וותיק במערכת, עברת הרבה
מאוד ימים כאלה של פיגוע, רב מימדי כמו שהרב ניר ככה ניסח את זה בדרך שלו. שתף אותנו
בתחושות, איך להתמודד עם באמת, תלמידים, תלמידים שלך, גם אביטבול, ואלמליח,

יצחק דור:

כל מי שהוא הזכיר, זה,

חגית משה:

נכון, כל אותם נופלים.

יצחק דור:

אנשים שגידלתי.

חגית משה:

אתה גידלת.

יצחק דור:

ממש עם קשר מאוד קרוב. אני אדבר רק על תחושות, כי מה לעשות? אין לי, אין לי ידע. אני מנהל וותיק, ואף אחד לא הכין אותי גם לעניין הזה, כמו נח בדיוק, אותו דבר. אני יכול רק להגיד לכם שעבר יום הכיפורים, בעל תחושות, חשבתי כבר שאני יודע הכול. עברנו שנה של מלחמה, איבדנו חמישה תלמידים, איבדנו עובד הוראה לשעבר, תלמידים עוד הכירו אותו, זה שני הנושאים מאתגרת, 28, 29 מחנכים נעלמו לשנה, מחנכים, מורים. בחודשים הראשונים, קראתי לבוגרים שלי שהם חודש ימים במסגרות על – יסודיות בישיבות, ילדים שגמרו שמינית לפני חודשיים, שישה שבעה נכנסו לי לכיתות, החזיקו שלושה חודשים את המערכת. זה שנה מטורפת. אבל חשבנו שהתכוננו, כן, הכנו את הכול. התחילה המלחמה בסבב השני שלה, בוא ננחש, שוב נעלמו כולם, כולל כל ההכנה שהכנו. אבל תעזבו את זה, זה אחר כך בוא נדבר על רגשות. ערב יום הכיפורים אני שומע שנתנאל הרשקוביץ נהגר סמ"פ בדרום לבנון, נוסע להורים שלו כמובן, פסגת זאב, כן. אבא שלו ואני בוכים שעה אחת על כתפיו של השני, ככה התחיל האירוע מבחינתי. אנחנו לא מדברים, לא מדברים. ואז הוא מוציא לי פתק שהבן שלו כתב, צמרר אותי, וזה התחושות שלי, הבן שלו נתנאל נתן שיעור פעם על אהרון הכהן שאיבד שני ילדים, אז התורה מספרת לנו "וידום אהרן", שתק, "וידום אהרן", יש הרבה פרשנויות לזה. הילד המתוק הזה הנער, האיש המתוק הזה, בעל המשפחה המתוק הזה, הביא פרשנות מהמאה ה-15, אני חושב, של יהודי בשם רבי אברהם סבע, בעל צרור המור, שהוא אומר - הפרשנות המקובלת זה שתיקה של אמונה, שתיקה של קבלת הדין. אני רוצה להגיד זה שתיקה של חוסר אונים, יש דבר כזה. זה לא מקובל להסביר ככה, אבל ככה הרגשתי, באמת ככה הרגשתי. ילדים קטנים, יתומים, מסתובבים שם בין, לידך, עוד לפני הלוויה, עוד לפני, ומאז סליחה שאני אגיד, התלמידים שלי אומרים בהרצל, אני כהן, אני עומד טיפה רחוק בהלוויה, 10 מטרים, 20 מטר, יש שם עץ, הם קוראים לזה זה העץ של הרב דור, זה נורא, אבל זה העץ שאני בוכה עליו. יש מימד כזה, אבל יש מימד של עוממות, אני לא יכול, זה קצוות רגשיים של חוסר אונים, ועוד הזכרת את ספראי, מה אתה יכול להגיד לבחור שהוא גאון רפואי, ואתה, דיברתי איתו לפני שבועיים על התוכניות שלו בחיים, והוא חלק מאיזה שהוא מעגל חברים, ש - , אתה חלק מהם קצת, אתה הילדים שלך, אתה לא יכול להגיד כלום, דיברת על גלעד אלמליח המתוק, אחד אחרי השני, באותו אירוע של גלעד, ושל אליאב אביטבול, גם כן סמ"פ, אתה מכיר אותו, אתה יודע שהוא היה 8 שנים, הוא מהנדס, אבל הוא היה מהנדס בבית ילד, ותרם כליו וחזר לשרת, ואתה, אתה עומד מול הדברים האלה אתה רואה את הילדים שלו, אחד אחרי השני. אני רוצה לספר עוד משהו, באותו לילה שאתה מדבר עליו, חוויות של ראש ישיבה, מנהל בית ספר, אני יודע שאיתם ביחד נמצא מנהל

החטיבה שלי, בסיפור של התלמיד של יוסי הרשוקוביץ השם יקום דמו, עובר לי בראש, אני יודע שמנהל חטיבת הביניים בישיבת חורב הרב צביקה דנטלסקי אבא ל – 9 ילדים לוחם איתם ביחד, התלמידים שלו גלעד אלמליח, והתלמיד שלו אליאב אביטבול הוא היום המפקד של הרב שלו, בסדר? רק תבינו את האירוע. ואני יודע שהוא שם, ואני יודע שהוא באותו קרב, ומה קורה איתו, ואין איתו קשר, וכל הלילה הזה יש לי בראש, ואני לא מצלצל לאשתו, כי אני לא, לא משוגע. באיזה שהוא שלב ב – 2 בלילה, אני מצליח להגיע, אל תשאלו אותי איך, לחפ"ק האחורי של החטיבה שלהם, ואני שומע ממישהו שאני מכיר שם, תירגע, אפשר להירגע, תירגע לפני 3 דקות דיברתי עם אשתו של צביקה הוא בסדר. עכשיו הוא לא בסדר, הוא בסדר, הוא הוציא את הגופות של התלמידים שלו מהבית, הוא פינה אותם הוא היה שם. יש לי מורה לאנגלית פצוע אנוש, אנוש, ברגעים אלה נאבק על חייו עדיין, מאותו אירוע. הבוס שלו מפנה אותו מהבית, מישהו כתב תשריט על זה? אמר צביקה פינה את גיא שבתאי, שהשם ישלח לו רפואה שלמה, והוא מדבר איתו, הוא צוחק איתו, ופתאום הוא נכנס לאיזה שהוא אירוע, זה לא נגמר, אני מקבל טלפון מאחד הבוגרים שלנו שנמצא בשורה, והוא אומר לי - בחור במילואים שורה מקום שמוזהים את החללים, "תשמע, אני לא יודע מה לעשות, צריך לדבר עם מישהו", אמצע הלילה, "הרגע זיהיתי את זה שלימד אותי תורה בישיבת חורב, את הרב אבירם חריב, מחזיק אותו בידיים", אז התלמיד מזהה את רבו. מישהו כתב על זה ספר? פרשנות? התנהגות? שאלתם אותי, איך אני מרגיש? יש עוד פצועים, ויש מורה, והתלמידים מרגישים בחסרונם, תעזבו איך ממלאים פתאום משרה של מורה לאנגלית, איש מופלא, יש לנו אירוע, אירוע נפשי, ואני עובר אירוע נפשי. עכשיו אני אדם בוגר, ואני יודע גם להתייעץ אם אני צריך, ואני אוסף את הצוות שנשאר שהוא לא במילואים, אני עושה את כל מה שצריך. אבל להגיד שהדברים קלים, הם לא קלים, הם לא קלים. ממרומי שנותיי אני יכול להגיד, שלא חוויתי דבר כזה בחיי, זה אירועים, שאין עליהם תיעוד אני חושב,

חגית משה:

הרב דור.

יצחק דור:

אבל זה גם, זה גם אירוע מלא גבורה, מלא עוצמות, אתה מקבל עוצמות, מהאנשים מהמשפחות, בסופו של יום, התלמידים שלך הם מורי דרך פתאום שלך, של הצוות, של כולם, כן, מה את רוצה? חגית.

חגית משה:

רציתי לשאול, זה מרתק מה שאתה אומר זה פשוט מכניס אותנו ממש ל - , אבל מתוך, וידום אהרן שלך, איך אתה מתפקד בבוקר בישיבה? הרי מסתכלים עליך, אתה ראש הישיבה, הר"מים מסתכלים עליך, אתה מוביל שם מערכת מטורפת, זה בוגרים שלך, אתה, איך אמרת? הילדים שלי, גידלתי אותם, איך מתפקדים? עם הדבר הזה. אתה צריך לדבר, כשאתה בתוך אירוע כזה, אתה לא יכול להיות בוידום.

יצחק דור:

אז אנחנו מדברים, אנחנו מדברים, נכנסים, מדברים גם עם התלמידים, אנחנו נוהרים דרך אגב, התלמידים היותר צעירים של כיתות ז', ח' לא להכניס אותם לאיזה שהיא אווירה דיכאונית, הם צריכים להיות בריאים ונורמאליים, ועושים להם את המעגלים האלה של הרגשות, כאלה ששמים על הרצפה וכל אחד אומר איזה רגש יש לו, ואתה מסביר להם שיש תקווה, אנחנו, אנחנו מתורגלים, האמת שדיברתם על השירות הפסיכולוגי, אני לא, אני לא דואג, גם בשגרה, כל מה שהייתי צריך מהשירות הפסיכולוגי קיבלתי, אני מתאר לעצמי שאם אני אצטרך, אני אקבל, באמת, יש לי רק דברים טובים להגיד על המערך הנפלא הזה. אבל איך מתפקד בבוקר, אני איש מאמין, יש לי הרבה אמונה. אני מאמין בנצח ישראל, ואני מאמין שבעזרת השם עם ישראל ינצח. אני מאמין בעוד דבר, תדעו לכם ברמה האישית השותפות הזאת, היא דבר טוב, אתה יודע שאתה לא בן יחיד, אתה שבבואר יש את האירוע הזה, ובהימלפרב יש את האירוע הזה, ובפלך יש את האירוע הזה. אני מספר, דיברת על יום ראשון, על ה - , הטקס, אני ראיתי שהמסר הזה של ה - , אירוע הזה שהוא לא חורב, כן, האירוע היה יכול להישאר בחורב, בישיבת חורב. אפשר לעשות חמישה טקסים כבר, הפורסם, הותר לפרסום הראשון זה תלמיד בוגר של ישיבת חורב, מח"ט הנח"ל יוני שטיינברג, הוא היה מהתלמידים הראשונים שלי, היה לי קשר נפלא איתו. אז אפשר לדבר עליו, רק עליו אפשר לעשות טקס. אבל בטקס שלנו, תשמעו זה דבר מרתק, השמיניסטים עשו טקס, עוד הספיקו ב - , יום לפני בחופש עוד, והעלו בטקס, דמויות של נופלים, חוץ מכל הנופלים של הישיבה, הם בחרו עוד 6, 7 דמויות בכלל לא קשורות למגזר, ולמגדר, תצפיתניות, ולוחמות, ו - , כאילו. שאלתי אותם למה בחרתם את הדמויות האלה? לדבר עליהם, הם אמרו - כי אנחנו חלק מעם ישראל. תשמעו זה נותן כוח, אתה לא לבד. זה אירוע שעובר על כולנו, אנחנו לא בן יחיד, אולי אינטנסיביות של השבועיים האחרונים עם משהו חריג, כן, וכל ה - , מה שאני מספר. אבל בסך הכול עובר על כל מערכת החינוך משהו כזה, אני מרגיש אני אחד מתוך המערכת, זה נותן כוח, ברמה האישית. עכשיו בבוקר, בטח מחר בבוקר פחות טוב, מחרתיים יהיה יותר טוב, אנחנו בני אדם, אנחנו בני אדם.

חגית משה:

תודה, הרב דור, תודה על השיתוף.

אריק וירצבורגר:

תודה. כן, תמר, נעבור ככה, לפני שנעבור למנהלת, בואי נרצה לשמוע ממך, תמר, קצת על הורים, הם גם שחקנים בסיפור הזה.

חגית משה:

רק תציגי מה תפקידך, כי לא כולם יודעים.

תמר גיסר אלדר:

אני אגיד, אז נעים מאוד, שמי תמר גיסר אלדר, ממש קשה ככה לדבר אחרי הדברים ששמענו. אבל אולי זה ככה באמת מחבר למה שאנחנו עושים ביחידה. אני מנהלת את יחידת ההורות, יחידה שבימי שגרה עובדת על כל מה שנוגע למשולש הבין הורים, מורים, בבתי הספר, בהרבה עבודה עם ההורים, גם בבתי הספר, גם במינהלים הקהילתיים, וכל מיני מסגרות שבהם אנחנו נוגעים עם הורים ירושלמים, ונותנים מענה לצרכים שעולים מהשטח, וגם לדברים שאנחנו כמובן מובילים מטעמנו. אני אגיד שהיחידה שלי פועלת גם במגזר הערבי במזרח העיר, היא פועלת במגזר החרדי, בעבודה עם כל בתי הספר מכל גווני האוכלוסייה החרדית, ועובדת במגזר הכללי, הדתי לאומי, והחילוני כמובן בירושלים. אנחנו מתחילת המלחמה כמו שזהבה ככה ציינה קודם, ראינו באמת את בתי הספר כקהילה, ובקהילה הזאתי יש לנו כמובן את הצוותים החינוכיים, ואת ההתמודדויות שלהם. ויש לנו את התלמידים עצמם כמובן, ויש לנו את ההורים. ולקחנו לעצמנו לאחריות שלנו, תחת אחריותנו, את ההבנה שאנחנו יכולים לתת עוד, עוד תמיכה, עוד כוח, עוד כלים להורים בימים האלה. כולנו יודעים ש - , שמיד אחרי ה - 7 לאוקטובר בעצם המערכת הראשונה שחזרה לפעול, הייתה מערכת החינוך במאמץ אדיר, של, של כל מי שנוגע בדבר הזה, ובראש ובראשונה כמובן מנהלי בתי הספר. ומתוך כך אנחנו הבנו שההורים הם עכשיו חלק מהמשחק הגדול הזה של חוסן של התמודדות, והתחלנו לתת כלים. אני אגיד שדווקא הדבר הגדול אולי הראשון שעשינו היה מול התלמידים, והיה אולי נחשב ייחשב כקטן, אבל אני כן רוצה לציין אותו ששלחנו חבילות שי לכל בית בירושלים, שבו היה אבא מגויס, או אימא, אגב היו לנו לא מעט גם אימהות מגויסות. ושלחנו מעל 7000 חבילות מגני הילדים, ועד התיכונים, עכשיו זה היה כאילו משימה שנראית לכאורה טיפשית, אבל היה בזה משהו שקיבלנו על זה תגובות, באמת מכל מקום מההורים, שאמרו ראינו אותנו, ראינו את הילד שלי, שעובר משהו כל כך לא פשוט, והמורה קראה לו, המנהלת קראה לו בסוף יום שישי בקבלת שבת, והביאה לו חבילת שוקולד ואמירה חמה מירושלים, שרואים אותו, ומעריכים אותו וזה היה דבר גדול. חוץ מזה אנחנו באמת עובדים על, על חיזוק מקומות רגשיים, על חיזוק מקומות של חוסן בהרבה מאוד סדנאות, ובתי ספר, גם לפי ביקוש של מנהלים שפונים אלינו ואומרים אנחנו זקוקים לעבודה עם ההורים, גם בבתי ספר שבאמת יש בהם ריכוז יותר גבוה של, שכול, אבל גם כמו שנאמר פה כבר בכל העיר, ובכל הארץ, עוברים באמת דברים לא פשוטים בימים האלה, ובהרבה בתי ספר אנחנו נותנים את המענה הזה. אני אגיד שנתנו הרבה מאוד סדנאות בתחילת המלחמה בעיקר לאימהות, לנשים מגויסות, חלק היו בשטחי בתי הספר, וחלק היו במינהלים הקהילתיים, משהו שבא לומר, אנחנו רואים אתכם בימים האלה, ורוצים לתת לכם מענה וחיזוק. עשינו הרבה מאוד אירועי תרבות, שוב בתי משפט שגרה, זה לא העיסוק שלנו, אבל הייתה הבנה, שעבור אימהות וילדים בתקופה הזאתי, ועבור גם האבות, לתת עוד, עוד משהו שנותן בוסט של כוח, עוד אירועים במוזיאונים, בגן חיות, בעין יעל, איפה שלא יהיה תיאטרון הקרן, ולהגיד להם אנחנו רואים אתכם, זה היה דרך בית הספר, כלומר פנינו למשפחות המגויסות דרך בית הספר, מתוך הבנה ששוב, אנחנו רוצים להפוך את הבית ספר למקום שרואה את הילדים ומציע להם בעצם דברים מעבר לפעילות היום יומית בבית ספר. אני אגיד שגם בתקופות של מעברים במהלך השנה האחרונה, שהיה ברור שהשנה הכול יהיה מורכב יותר, נתנו מענה, אני חושבת משמעותי של זומים ומפגשים עם הורים, ומענה לקשיים, ולאתגרים, שוב ברמה אפילו הכי טכנית, הורים שלא, הורים

עם משפחות מגויסות שלא הצליחו להגיע אפילו לימים פתוחים בבתי ספר, ומה עושים עכשיו איך בכל זאת עושים את ההיכרות, ונותנים מענה. אני אגיד שבאופן עקרוני אנחנו עובדים באמת בשיתוף פעולה בעיני מבורך כמובן, אני יושבת בתוך אגף פדגוגיה אצל אורית, אבל אנחנו עובדים בשיתוף פעולה עם כל האגפים, עם עמנואל, ועם נחמן ועם יהודה ועם השפ"ח, באותו מוקד הורים שקודם זהבה ציינה. ובאמת מנסים ככה לתת מכלול רחב כמה שיותר של מענים להורים בירושלים בימים אלה, שוב בכל המגזרים. אני יכולה להגיד במגזר החרדי למשל, הפקנו השנה פודקסט עם עיתון במשפחה, מי שמכיר עיתון מאוד מאוד משמעותי במגזר, פודקסט על חוסן להורים שיש לו מאות ואלפי האזנות, מתוך אמירה שבכל אחד מהמגזרים ובכל בית ובית בירושלים כרגע יש משפחה, ויש הורים שזקוקים לכוח. זהו, אני חושבת שזה בעיקר באמת העבודה שעשינו, כמובן בשיתוף פעולה עם כולם, ואנחנו ממשיכים לקבל את האתגרים גם של המשך שגרת חוסר הביטחון וחוסר הוודאות הזאת ולתת מענים ככל שניתן.

חגית משה:

אני רוצה ככה להתחיל מהסוף, זה רשום לנו פה, ואני רוצה לתת דווקא עוד איזה פרספקטיבה של אימא. סהר, את תספרי לנו קצת, אנחנו נשאל אותך אחר כך, כי אני רואה ש - , רק תלחצי על ה - .

סהר שטרית:

טוב, אני אימא במערכת החינוך לארבעה ילדים. ב - 10.11 באירוע שלצערנו יוסי נפל בו, והמפקד של בעלי לייטר, בעלי נפצע, והיה הרבה הרבה בצפון הרצועה רחשים על אירוע גדול שם, ולא ידעו באמת מי פצוע, ומי הרוג, עד ש - , במהלך כניסת השבת קיבלנו את הידיעה שבעלי נפצע בעצם, שהוא פצעו קשה מאוד בשערי צדק, ושנגיע לשם. קודם כל לא סיפרנו כלום לילדים, עד שלא נדע מה רמת הפציעה ומה בעצם התהליך לפנינו. כשהגענו לבית חולים במוצאי שבת, כמובן ש - , הגיעו המשפחה ויכולנו לספר רק בצאת שבת, חשבנו שכרגע לא נכון להגיד עוד לילדים כלום, חוץ מלגדול ביניהם שאבא פצוע מאוד מאוד קשה, וכרגע נלחמים עליו. בית הספר כמובן עמד לרשותנו בכל דבר שרצינו והיינו צריכים, כמובן הצבא עומד גם כן באותו מעמד. אבל זה ילדים שעוד לפני הפציעה של אבא הם חוו שכול מאוד מאוד גדול, מה - 7 לאוקטובר, בעצם ב - 8 לאוקטובר במסיבה בנובה איבדנו את ליאל ג'רסי, הבן של בן דוד שלי, ובו גם נפלו שתי הדודות שוהם ושנהב, ולאחר מכן רועי נהרי, הבן של אח שלי, אבא שלי. וככה התחלנו לצערנו לאבד, שבעצם את רועי, הילדים שלי חוו ביום יום, כי אנחנו גרים כולם ביחד במושב אורה, אנחנו ממשפחת נהרי. בסך הכול הכללי מה - 7 לאוקטובר יש לנו 12 אבדות, זה משהו ענק לילדים להכיל את זה, אז היה צריך במסגרת הילדים לחשוב מבחינה פסיכולוגית איך מעבירים להם, עכשיו שאבא פצוע, והיה הכי נכון עם משחקים עם הילדה הקטנה מה שהצוות בבית ספר שיועד איך לעשות את זה.

חגית משה:

תספרי לנו איך, איך חוויית את זה מהעיניים של בית ספר, הרי הילדה לומדת פה בבית הספר פה בירושלים,

סהר שטרית:

נכון.

חגית משה:

בית ספר יסודי, איך בתור אימא חווית את זה, מה? מה הרגשת שם בקשר הזה של בית ספר?

סהר שטרית:

אני קצת לא הייתי מפקסת,

חגית משה:

לא היית.

סהר שטרית:

לא הייתי פה. הייתי, אני גם עכשיו בחרדות, כמובן שאחרי הפציעה האדון הנכבד קיבל את התפקיד של המפקד שלו, ועכשיו הוא נמצא בלבנון,

חגית משה:

פצוע קשה,

סהר שטרית:

אחרי שהצילו לו את הרגליים, והוא יצא מכלל סכנה.

חגית משה:

כמה ניתוחים הוא עשה, תספרי לנו, הבטחתי לו לשאול אותך.

סהר שטרית:

18 ניתוחים, שכרגע הוא עם פרוטזות בשתי הרגליים שלו, לא פרוטזות, לא, נו,

חגית משה:

פלטינות.

סהר שטרית:

פלטינות סליחה. ואיתם הוא נמצא כרגע עם חותלות חבושות הרגליים, והוא נמצא בתוך לבנון כבר שבועיים.

דובר לא מזוהה:

בעלך?

סהר שטרית:

כן. אני הלכתי לאיבוד הרבה בשנה הזאת, שהחלטתי שתפקיד כל כך בכיר גם בעבודה שלי אני עוזבת, כי אני לא, לא מסוגלת, פשוט אני לא, לא מסוגלת יותר לטבוע בכל זה. מבחינת בית ספר, אני יש לי שקט, כאילו המסגרות של הילדים נותנים לי את המרחב שלי, והילדים מקבלים את כל מה שהם צריכים, אם הם צריכים. בתיווך של מה שהם צריכים.

חגית משה:

מדהים.

אריק וירצבורגר:

טוב, תודה. האמת שאת מועמדת לפרס ישראל נראה לי.

סהר שטרית:

פרס ישראל.

אריק וירצבורגר:

נחזור למנהלת בויאר, מנהלת בויאר.

דפנה מנשה:

דפנה.

דפנה מנשה:

כן, זה כתוב אפילו מנוקד. דפנה, אז נשמע לשמוע את הזווית של, את המנהלת הרביעית פה שמדברת וכל אחד נביא זווית אחרת, מה? מה תאירי לנו?

דפנה מנשה:

נכון. קודם כל, תודה רבה, שהזמנתם. אני מאוד נרגשת לשמוע שהדודה של רועי, רועי היקר והאהוב, כן, באמת אבדה ענקית. נכון, נכון. אני רק אומר לקהל שרועי נהרי הוא היה קפטן שלנו בנבחרת הכדורסל, יש לו אח תאום בר שניהם, בר התחיל מ – ז' עד יב' רועי, רועי התקנא בו, כן, אז הוא הגיע ב - ח' לבויאר, וזו אהבה גדולה באמת, אהבה גדולה ואבדה ענקית. אני מצטרפת קודם כל לחברי המנהלים הטהורים של, ראש הישיבה של חורב, פשוט פילחו את ליבי התאפקתי לא לבכות. כי אולי באמת, נאמרו פה ברמה הפרקטית נאמר פה כמעט הכול, אני חושבת שמה שנשאר זה באמת איזה שהוא קול הלב, מה, עם איזה תחושות מנהל מסתובב, מנהלת מסתובבת בימים

האלה, מה – 7 באוקטובר 23, ביום אחד אנחנו מאבדים שלושה בוגרים, וכמה ימים אחר כך את רועי, שנאבק על חייו. זה משהו שהוא לא נפסק, כי, עד לפני חודש זה היה הבוגר התשיעי, וזה מחייב איזה שהיא דריכות כזאת, אתה כל הזמן באיזה בהלה, מתי זה ייפסק, ולצערי הרב זה לא נפסק, ואני חייבת כן לשתף באירוע מאוד מטלטל, שחווינו, חוויתי ביום חמישי האחרון, יש איזה שהוא נוהל מאוד סדור שחייל נופל במערכה, אבל מה קורה כשאבא של תלמיד, חניך בפנימייה נהרג במטעים שלו, עם ארבעה עובדים, והוא אזרח, אנחנו מקבלים אל בית הספר את הידיעה שהאבא נהרג, הדוד בדרך, אבל הדוד מבקש, אנחנו מדברים איתו, הדוד מבקש לא להיות זה שמבשר לילד, את הידיעה הקשה ביותר שנער בן 13 יכול לשמוע, ומנהלת הפנימייה ואני מוצאות את עצמנו, פתאום באמת מציאות, ואני, מי שמכיר את בויאר מי שמכיר אותי, עמנואל ליווה אותי הרבה שנים, אנחנו למודי אסונות, מנחל צפית, שנהרגה לנו תלמידה, לפני שנתיים נהרגו לנו שני מדריכים בפנימייה בתאונת דרכים בסיני, אנחנו לכאורה במרכזאות מתורגלים לדבר, לסיוט הזה, אבל אף אחד לא הכין אותי לזה שאנחנו נצטרך להודיע לתלמיד שלנו לחניך שלנו שאבא שלו נהרג. ואני כאן יש לי איזה שהוא בקשה ומסר אני לא יודעת אם פרוטוקול יכול לעשות משהו, כי ברמה הרגשית, אתה לא ממש באותו רגע חושב על פרוטוקול, אבל בהרבה יישובים יש, מה שנקרא צח"י, צוות צח"י. ופתאום מצאתי את עצמי נדרשת להתקשר, אני פשוט, פסיכולוגית שאני עובדת איתה מטעם הבעלות שלנו, היא חיברה אותי ל - , למודיעת נפגעים, מצאנו את עצמנו עוד לפני שהילד יודע, כי הוועדה אישרה עדיין בשיעור מתמטיקה, עוברות השתלמות מזוהזת של 5 דקות, איך מודיעים לילד שאבא שלו נהרג, זה לא משהו שמישהו הכין אותנו אליו, אף מנהל לדעתי לא, לא התמודד עם מציאות כזאת. ופתאום הבנתי את האבחנה, בין הרוג שהוא אזרח לבין חלל שהוא מהצבא, וזה משהו שאני ממש, אני היה לי חשוב להגיע לכאן, כדי לבקש שתיעשה איזה שהיא חשיבה, גם עם משרד החינוך, אני דיברתי עם דויד המפקח, כן, אני ישר, אני הרשמתי אליו טלפון, אני אמרתי - מה אני עושה? איך מודיעים לילד? אני הזעקתי את מד"א שיהיו, שאם חלילה יקרה משהו ובאמת.

חגית משה :

זהבה, אני רוצה שאנחנו נעשה אולי באיזה שהיא עבודה בעניין הזה, אם זה קיים זה קיים, ואם זה לא קיים, ליצור איזה שהוא צוות של השפ"ח עם פיקוח וכמה מנהלים אולי, כדי באמת לעשות איזה שהוא.

זהבה רוזנטל :

כן, אני חושבת שצריך לומר יש לנו גם את הרווח, רק שהתלמיד הזה לא סיפרת שהוא גם מפונה, זה סיפור הרבה יותר סבוך.

דפנה מנשה :

נכון, נכון,

זהבה רוזנטל :

אם הוא בא ממשפחה ירושלמית,

חגית משה :

כשמנהלת בית ספר יודע,

זהבה רוזנטל :

בדיוק,

חגית משה :

לשלוף, לא צריך לחפש זה, לקחת קצינת נפגעים שתוכל לתת את הפן שלה, שירות פסיכולוגי, ייעוץ חינוכי ולעשות איזה שהוא באמת, איזה שהוא כזה נוהל שאפשר להשתמש בו, אפשר לא להשתמש בו, כי המנהלים כאן הרב ניר לא פתח, מנהל חדש לא פתח לראות מה, מה הוא אמור לעשות את זה, הכול,

זהבה רוזנטל :

רק מה שאני אומרת חגית, לא נכון להמציא כזה דבר, יש מי שיודע לעשות את זה, ואנחנו צריכים ללמוד את זה, כנראה בשביל מקרים,

חגית משה :

אז צריך,

דפנה מנשה :

אני לא באה בשום האשמה, אני אומרת המציאות,

זהבה רוזנטל :

כל זה ללמוד.

דפנה מנשה :

המציאות מזמנת מצבים באמת,

זהבה רוזנטל :

שהדמיון לא יכול,

דפנה מנשה :

כן,

חגית משה :

נכון, תעשו על זה עבודה במנח"י. עכשיו אתה אריק, שיהיה איזה שהוא מסמך מסודר, שיכול להיות לעזר למי שיצטרך, יש כאלה שפחות.

דפנה מנשה :

אבל ברשותכם אני רוצה לתת עוד כמה זוויות.

חגית משה :

זה חשוב מה שאת אומרת,

דפנה מנשה :

עוד כמה זוויות, שהשנה, אולי באמת הקשה ביותר בחיי רבים מאיתנו, בטח בתפקיד שלי כמנהלת, ואני לא מנהלת כמו ניר חדשה, ואני פשוט נפעמת מהאופן שבו אתה מתפקד, זה באמת מרשים, חשוב לי שתדע. אנחנו גם מתמודדים עם, אחים שלומדים בבית הספר, שהאחים שלהם בוגרים שלנו נהרו. וזה גם, זה גם משנה שצריך ללמוד אותה, ולדעת איך ללוות את הילדים האלה, וכן חשוב שמערכת החינוך תעמיד לנו את המשאבים, כי הם זקוקים לליווי, יש לנו אח של רועי נהרי לומד אצלנו, יש לנו שתי אחיות של עמית בקרי, יש לנו את התלמיד אביב, אנחנו באמת יש כוחות, ראש הישיבה של חורב דיבר על העניין הזה יש משהו בביחד, הצוות, עם כל האסונות, היכולת שלנו להיות ביחד באמת מעניק הרבה כוחות. וחשוב לי לומר שמי, את שאלת את כולם, מה, מה גורם לך לקום בבוקר, אני חושבת שזה התלמידים, זה הילדים, הם מעניקים המון כוחות, הם עושים המון דברים, ירין יכול לספר,

חגית משה :

תיכף תספר לנו.

דפנה מנשה :

הללי יכולה, לספר על פרויקטים, שצמחו מתוך התלמידים, והם מעניקים לנו המון המון כוחות, ואני חייבת לומר באמת, גם המערכת העירונית מעניקה, אני חושבת שאחרי כל נופל, תמיד אני מקבלת טלפונים, אפילו אריק, זה היה כל כך מרגש, אריק שלחת לי הודעה, למה שאנחנו לא מכירים, אבל זה מעניק כוח, זה נוטע, אני חושבת בכל אחד מאיתנו, בטח במנהל שמתמודד לפעמים עם בדידות כזאת, מה? איך אתה מתמודד, עכשיו אתה צריך להחזיק את כל המורים שבוכים, הבוגרים שלהם כן, הרב פירון טבע את המושג מורה שכול, אז כן יש, יש גם מנהלים שכולים, אנחנו גם מתמודדים עם זה, זה נעים, זה באמת נעים ומעניק כוחות, לדעת ש - , שגם הם מלמעלה רואים אותנו, מזמינים אותנו, רוצים לשמוע את הכול מתוך השטח, עם מה אנחנו מתמודדים. אז תודה שהזמנתם, אם יש שאלות,

חגית משה:

תודה, ואת הרמת, נתת רשות דיבור לתלמידה שלך, להללי. הללי, בואי תספרי לך, היו לך בכיתה מישהו שנפל, הכרת איזה שהוא במעגל ה - ,

הללי:

האמת ש - , יש לנו בשכבה כמו ש - , דיבר עליו הרבה את רועי נהרי שאח שלו נפל, ובאמת אני זוכרת כאילו את היום שהוא כתב בקבוצה של השכבה כזה, על אח שלו וכולם כתבו, כאילו באמת לא ידעתי איך להגיב, כתבתי לו אפילו הודעה בפרטי, למרות שאני לא מכירה אותו כל כך, כאילו לא אישית לפחות, אני לא חברה קרובה שלו, אבל כאילו זה באמת היה, פתאום זה היה נראה כל כך כאילו אמיתי כל כך קרוב אלי, וזה היה הזוי.

חגית משה:

קיבלת כלים? מה עזר לך להתמודד ביום הזה שמעת שהוא נפל, ודיברתם על זה בוואטסאפ בקבוצות, בין התלמידים תספרי לנו קצת, איך, איך זה בעיניים של תלמידה שבצעם לא חוותה במעגל ראשון את, חס וחלילה את השכול, היא אפילו לא מכירה את הזה, אבל בכיתה יש רחש – בחש, יש בשכבה מישהו שמתמודד עם, עם ההודעה הקשה, אז באמת בתור תלמידה, מה? מה עזר לך? עשיתם,

הללי:

כן, קודם כל אצלי ספציפית אני בן אדם שנורא אוהב עשייה, זאת אומרת כל הזמן יש לי מה לעשות, יש לי לוי"ז של כאילו מפה עד הודעה חדשה, ואני תמיד אוהבת, כאילו אם אני רואה משהו שמציק לי, אני נורא מסתכלת על איך אני יכולה לתקן אותו, מה אני יכולה לעשות, בסביבה שלי לפחות. ובמקרה הזה באמת הרגשתי נורא חוסר אונים, כי לא ידעתי מה לעשות, כאילו איך בכלל מגיעים לדבר כזה שצריך להגיע למישהו שאת לא מכירה מהשכבה כאילו מה אומרים, איך מגיבים לדבר כזה. אני יכולה להגיד כאילו, אני יותר כאילו מסתכלת ספציפית, כי אני הייתי במועצה שנה שעברה, ואני רוצה לספר כאילו מה שעשינו באמת, כמה חודשים אחרי ה - 7 לאוקטובר, נתנו לנו, ראשת מועצה קוראים לה ליאת, שהייתה שנה שעברה, עשתה לנו בילד - אפ כזה על פרויקט מטורף שהולך להיות, ואתם תחכו ותראו, ואני תיכף אציג לכם הכול, וזה יהיה מטורף, משהו שלא נעשה אף פעם. ובאמת הגיע היום של הפגישה, אנחנו כולנו מגיעים יושבים, וליאת מספרת לנו, על פרויקט שבו אנחנו, התלמידים של המועצה, הולכים להחליט על יומיים שלמים, כאילו בבית ספר, זאת אומרת אלף תלמידים שהולכים להיות בידיים שלנו, שאנחנו מחליטים מה הולך להיות ביומיים האלה. עכשיו ההנחיה היחידה שקיבלנו זה שהנושא צריך להיות במשבר קומה, שום דבר אחר, זאת אומרת אני לא יודעת אם כוונת המשורר הייתה באמת לעשות משהו על ה - 7.10 ועל הנופלים של בית הספר, שהיו באותה תקופה 6, עכשיו זה יותר, אבל אנחנו בסופו של המפגש, אני אקצר לכם תהליכים, בסופו של המפגש, לכולם היה ברור שזה הולך להיות עליהם, משהו שיעזור להנציח אותם, משהו שיעזור לתלמידי בית הספר בעצם להרגיש ש - , כאילו שרואים אותם, להרגיש

המלחמה הזאת לא עוברת, כאילו בשגרה לא עוברת בלי שמדברים עליה. ובאמת כמה חודשים מאוד מאוד טובים, אנחנו ישבנו המון, אני אישית באמת המון פגישות, המון שיחות, המון דברים שעשיתי, וגם אני נורא אהבתי את זה, זאת אומרת אני נורא אוהבת עשייה, אז פתאום הרגשתי שיש משמעות, יש משהו לעשות, כאילו משהו שאני יכולה באמת להחליט עליו, להשפיע. אני אספר לכם מה אני עשיתי, בעצם בגלל שהיו שישה נופלים, אז התמקדנו כל נופל היה בשכבה מסוימת, זאת אומרת אני אתן לכם את הדוגמא שלי, אני ניהלתי את ה - , שכבת י', הייתי שכבת י', עכשיו אני יא', והנופל שבחרנו התמקד בו הוא טל שועה. עכשיו טל שועה אני אספר לכם עליו, הוא היה בבית הספר, הוא בוגר בית ספר, והוא נורא נורא אהב לשחק כדורגל, הוא היה בנבחרת, וגם כשהוא גדל, הוא היה לו עסק של חדר כושר, שעבר לאשתו, והוא נורא אהב ספורט, ובכללי זה נורא היה הרוח שלו. עוד משהו שהוא אהב, זה נורא רוח ההתנדבות הוא עשה המון חסד, באמת כל מה שהוא יכל לעשות, הוא תרם לעצמו לאחר, וזה גם משהו שרצינו להראות, כשאנחנו מנציחים אותו, אז המון המון חשיבה של איך אפשר לשלב בין השתיים, המון תהליך של כאילו, פגישות, ודברים, באמת כאילו לא הייתי, לא הגעתי אליהם לפני, כאילו המון המון אנשים שלא פניתי אליהם, לא ידעתי גם איך לפנות, ליאת עזרה לי עם זה המון, בסופו של דבר הלוי"ז של היום, שהחלטנו עליו, אני והצוות שהיה לי, זאת אומרת כל אחד מהמועצה התחלק לצוות, ליאת הצוות של שכבת י', בסוף החלטנו לעשות ככה הלוי"ז היה, שעתיים בבוקר של בכלל מה זה הפרויקט הזה, ממשבר לתקומה מה זה קומה, וגם כמו שאמרו לפני, שברגע שחווים אובדן צריך לצמוח ממנו, צריך לראות, איך אנחנו, איך כאילו איך אנחנו לוקחים את זה ומנציחים את זה בדרך הכי טובה שיש, כדי ש - , גם ייתנו מקום לקדושת החיים, זאת אומרת צריך לראות איך מגיעים גם לזה. אז זה התחיל באמת בלהציג מה זה הפרויקט, ומי הנפשות הפועלות, איך עבדנו עליו, וכמה עבדנו עליו. ואז שעתיים אחרי, שעתיים של, כאילו החברים של טל שועה שהגעתי אליהם, הגעתי לעוד הרבה אנשים אחרים, אבל בסוף ארבע חברים שלמדו איתו פה בבויתאר, חילקנו את השכבה לשתיים, שני חברים היו במקום אחד, שניים בחצי שכבה השנייה, הם באמת סיפרו עליו, הבן אדם שהוא היה על מה קרה במלחמה ו - , ובאמת שעתיים כאילו שהיו, אנשים הכי קרובים אליו שסיפרו עליו. זה השעתיים האחרונות רצינו למצוא דרך שהיא אקטיבית כאילו איך אפשר להנציח אותו. אז אחרי המון המון פגישות, אני מקצרת, הגענו ל - , אני הגעתי לנבחרת הכדורגל של ישראל לקטועי גפיים, וחשבנו על שיתוף פעולה איתם, והם אמרו לי שגם הם נורא נורא, כאילו אוהבים לעשות את השיתופי פעולה האלה במיוחד עם בתי ספר, וילדים שיכירו אותם, וידעו מה הם עושים, ובאמת יבינו מה זה נבחרת ישראל לקטועי גפיים, מה, כאילו גם הלכנו למגרש של, כדורגל בהר חומה, המון המון כאילו פגישות, המון טלפונים בסופו של דבר עשינו משחק שמשלב כאילו כדורגל, וגם את החסד, התחיל השעתיים האלה בסיפור כאילו של אחד מהנבחרת, אחר מהשחקני נבחרת כדורגל שסיפר באמת על הנבחרת, וזה היה, הקטע של החסד, שבאמת לשמוע על כל הפעילות שלהם. וזה המשיך למשחק כדורגל, ביחד עם תלמידי בית הספר שלנו. וזה משהו שהוא, כן,

חגית משה :

תודה לך, ככה על השיתוף על התמודדות שלכם בעשייה ולהיות אקטיביים.

לורה ורטון:

אפשר?

חגית משה:

חברים אנחנו מסיימים את הוועדה, רגע, רגע, שנייה. נעמוד בלוחות הזמנים, באמת אני בטוחה שלכל אחד מהדוברים אם היה יותר זמן, היינו שומעים בשקיקה את התובנות, ואת השיתופים שלכם, והם מאוד מאוד היו חשובים. אני רוצה לתת לחברי הוועדה להתייחס לדברים, וגם לקבל תשובות, אם יש כאן שאלות, בבקשה שלא נאריך, כי אנחנו רוצים לעמוד בלוחות הזמנים. לורה, בבקשה.

לורה ורטון:

קודם כל זה ישיבה מאוד קשה, וליבי עם כל מי שצריך היה, וצריך בהמשך להתמודד עם כל הנופלים, וכל האבל, וכל הכאבים. אני גם מודה לכל האנשים, השפ"ח כל מי שעוזר. שני עניינים, כאילו תגובות למה שנאמר, ואז מה שלא נאמר, לגבי הנוהל הנרצחים, אול להרוגים, הייתה לי סדרה של שיחות עם לשכת ראש העיר, עם אנשים לשכת ראש העיר, כי אין נוהל מסודר למי שהוא נופל שהוא לא במסגרת של הצבא, ו - , אני אומרת לך, חגית, משה מרגליות אמרה שהוא מכנס פורום לדון בזה.

חגית משה:

אני רוצה משהו בנושא חינוך דווקא, עם מסגרות החינוך, שזה קצת אחרת.

לורה ורטון:

כן, אבל אני אומרת שזה הדהים אותנו לגלות שאין כזה דבר, אני מאוד בעד שתדברו על זה, כי אין. גם לגבי העניין של אחים, אני הייתי בישיבה עם ראש העיר לפני שבוע או משהו, אני כבר לא זוכרת, ובאמת הבנו למרות שיש מסגרות שהעירייה גם יזמה לאחים, בוגרים אין משהו לאחים קטינים, אז התכתבתי איתו גם עם גיל ריבוש על העניין, יש עמותה שנקראת חמניות שמתעסקת קצת,

חגית משה:

יש גם משפחה אחת שאנחנו,

לורה ורטון:

אבל,

חגית משה:

שתדעי שאני עושה בשבוע הבא מפגש, פגישה פגישת עבודה עם משפחה אחת, כדי באמת לחשוב על ה - ,

לורה ורטון:

צריכים לחשוב על זה.

חגית משה:

היתומים הצעירים מה שנקרא, והאחים הצעירים.

לורה ורטון:

צריכים לחשוב על זה גם בכלל, לנו כחברי מועצה, וגם בכל בתי ספר. זה לגבי זה. אבל גם רציתי לומר משהו אחר, אנחנו לא דיברנו על שני המגזרים הכי גדולים בעיר, ואני חושבת שזאת בעיה, אני בעצמי עם הילדים שלי שהיו במילואים ובני זוג וכל הלוויות בתוך הקהל הזה, אבל אני חושבת שצריכים לחשוב מה בכלל, איך מתייחסים בבתי ספר החרדים, או גם יותר קשה איך אנחנו מתייחסים למי שלא חלק מהסיפור הזה, כי זה לא קל, ויש הרבה מתחים שמצטברים בכלל, וגם אני מניחה בתוך בתי הספר כי יש הקבוצה הזאת שהיא לא חלק בהרבה מאוד דברים שדיברנו עליהם. והקבוצה, המגזר המערכת הנוספת שלא דיברנו עליה, זה כמובן מזרח העיר, אז דיברנו על היבט מסוים, אבל אני כן הוזמנתי לבקר בגלל כמה תקריות שהיו בתי ספר מזרח העיר, והם היו במצוקה גדולה מאוד, באמת לא התייחסו אליהם, היה סיפור מאוד קשה, בבית ספר רשאדיה, מאוד קרוב לכאן, שאחרי שנרצחה רוז לובלין, אני ההייתי ב - , מכירה קצת את המשפחה דרך אנשים, הייתי בלוויה, אבל אחרי האירוע הזה שקרה לא רחוק מהבית ספר שוטרים נכנסו לבית ספר, התחילו לעצור, להרביץ לתלמידים שם, כי מה שחשבו זה שמי שפגע היה מהבית ספר, ויש המון אלימות, והם הילדים במערכת החינוך במזרח העיר, התלמידים וגם המורים מרגישים מותקפים. ואני חושבת שגם על זה אנחנו צריכים להתייחס, כי זה מאוד כואב, ואני לא נכנסת לשאלה של טרור, וחשדות. אני רק אומרת שהילדים הם, התלמידים בתי ספר שם גם במצוקה מסוג אחר לגמרי, אני גם מכירה מ - , שוב כמראה שהרבה מאוד תלמידים, גם סטודנטים לא הגיעו למסגרות, שבועות ארוכים מתוך פחד לאיך יתייחסו אליהם, וכל מיני. אז זהו, זה היה חשוב הדיון ולהוציא את הדברים.

חגית משה:

ההערה שלך מאוד מאוד במקום,

לורה ורטון:

אוקי, אני רק רוצה להגיד, אני מאוד, באמת, מחברת, חשוב לדבר על הדברים האלה, בתוך המסגרות האלה, אבל אני חושבת ש - , אסור להתעלם מכך שאנחנו המיעוט פה.

חגית משה:

אנחנו לא התעלמנו, אמרתי את הדברים בתחילת הישיבה, אמרתי שההתמקדות היא במגזר הכללי, מכיוון שזה נושא של בתי הספר שמתמודדים עם סוגיות של, של המלחמה מתוך שכול וכאלה, אבל אני דווקא,

לורה ורטון:

יש גם התמודדות אחרת, כן,

חגית משה:

לארה יושבת כאן הרבה מאוד זמן בשקט, אני חושבת שאת כמעט שנה בשקט, ואפילו קצת יותר משנה בשקט. אני אשמח ככה שתשתפי אותנו במחשבות שלך, האמת היא, חשבתי שנעמוד בלוחות הזמנים ונסיים, אבל חשוב שאת כאן, אז,

לורה ורטון:

אני מסכימה לזה, זה חשוב.

חגית משה:

לארה, תגידי לנו, תשתפי אותנו, לארה ממונה על החינוך במזרח העיר.

לארה מובאריכי:

ברגע שיצאתי החוצה, פגשתי את אורית ואמרתי לה, אני באתי לפגישה, או לעבודה בכלל היום עם מיגרנה, והפגישה הזאתי ממש חיזקה אצלי את המיגרנה עוד יותר והחמירה ממש, מאוד קשה, ומאוד כואב להקשיב, ובמקביל אני חיה, אני חיה פה, יותר מאשר בבית, אנחנו פה עם העמיתים אפילו שאני איתם, עם צוותי החינוך, גם צוותי העירייה, ואני נכון שזה לא, אין לי אנשים במילואים או זה, אני שומעת ואני מקשיבה, ואני מרגישה ומתחברת, ומאוד כואב, יש אנשי חינוך, שאני ממש קוראת בקבוצות כאילו שזה נפל, וזה נפל, וכל פעם זה מצער מחדש. במקביל אני נמצאת בתפקיד כל כך חשוב, כל כך קריטי, ואני מנסה כל הזמן להחזיק את המערכת ואת המנהלים, ולשדר להם שאנחנו נמצאים פה, כי חשוב לי את האמון שבנינו, ואני לא רוצה באמת שהמצב הפוליטי והביטחוני יערער את המקום שלנו, ואת האמון שבנינו, ואנחנו נמצאים גם במקום ש - , גם תלמידים שלנו לצערי, יצאו והשתתפו בפגיועים, או עשו מעשים, ושילמו מחיר או בחייהם, או באמת בעתיד להם, זה מה שהיה חשוב לי גם להמשיך בתקופת המלחמה, לחזק קודם כל את המנהלים, כדי שיחזקו וימשיכו לעבוד על הערכים בבתי הספר, שהמלחמה הזאתי לא תבעט באנו שנים אחורה, איפה שהיינו פעם, דווקא עברנו תהליך מאוד חשוב, ומאוד משמעותי בחיזוק האמון, והכבוד, והקבלה, ואנחנו מרגישים שהמערכת באמת היום נמצאת במקום אחר, ועובדה שיחסית כאילו באמת לציפייה, שהייתה שמזרח ירושלים תיקח חלק בכל מה שקורה, כדי להגיב על מה שקורה במקום אחר, דווקא כולנו הופתענו, ואני חושבת זה בזכות העבודה המאומצת, הרצינית

שהמנהיגים, שזה מנהלי בתי הספר עושים ביום יום, וגם בעירייה, ובמשרד החינוך, ובמסר שאנחנו מגיעים איתנו גם לצוותים, יש לנו יועצים, יש לנו פסיכולוגים, יש לנו עובדים סוציאליים, וכולנו מבינים איפה אנחנו נמצאים, וכמה חשוב באמת להמשיך ולחזק, ולהחזיק את הדברים, כי אם נאבד שליטה, המחירים יהיו מאוד כבדים, חיינו את זה, הרגשנו את זה, ובאמת התלמידים שילמו מחיר, וברוך השם ש - , המערכת יחסית, כן? שקטה, אבל אכן כואב, כי אנחנו כאילו מרגישים שאנחנו לא פה, ולא פה, ומישהו,

חגית משה :

זה השכחו אותנו של כרמית?

לארה מובאריכי :

אני לא חושבת שאנחנו, אנחנו לא שכחנו את המנהלים, אבל גם כי אנחנו במערכת, האגף, אם אני רוצה לדבר על האגף, לורה, את האגף אולי שכחו. כן? האגף שמחזיק מערכת כל כך מורכבת, אנחנו, כן, אני ציפיתם כאילו שאני אגיד משהו, אבל אף אחד לא פנה, ורצה להבין איפה אני נמצאת בשנה הזאת, עם הצוות שלי, מה אנחנו מרגישים, איפה אנחנו נמצאים, מה אנחנו צריכים, אני איבדנו הרבה מהאמון גם של האנשים פה, אנחנו הסתובבנו, בשנה האחרונה, אנשים שעבדו, אני פה מ – 2003, אנשים כמעט לא ראו אותי, הפכתי להיות שקופה, ולא, כאילו באמת שקופה לא פיזית, אני לא נראית. אנחנו, אני אמרתי אני גדלתי פה בארגון הזה, והעירייה זה הבית השני שלי, אני אשלם מחיר על מה? אתם כאילו, למה? זה, זה קצת אישי ומקצועי שליחה,

אריק וירצבורגר :

לארה, תודה, תודה. ואתם יודעים ב – 7 לאוקטובר השנה היה כאן טקס ממלכתי של, בכיכר ספרא, ובאותו יום הייתה לי פגישה עם הצוות של לארה, בסיום המפגש, אז סיכמנו שבדיוק יהיה לנו דיון, ותואם לנו כבר לעוד כמה שבועות, דיון עם כל הצוות שלכם, בדיוק על הסוגיה הזאת. אבל כהמשך לדיון הזה, נמצא איתנו יאיר אייפרמן.

חגית משה :

רגע, שנייה שאני מתפרצת, כרמית, את התחלת ככה להגיד שגם את הדברים האלה זה הגיע אליכם.

כרמית הרוש :

לא הגיע אלינו, אנחנו החלטנו לטפל בזה.

חגית משה :

הלכתם לשם.

כרמית הרוש :

אנחנו הלכנו לשם, אנחנו שם כבר שלושה חודשים, איך שלארה תיארה את זה, זה מדויק לאיך שהמפקחים לא ישבו במשרד, לאיך שהמנהלי בית ספר מרגישים, וזה סוגיה ש - , חובה עלינו לטפל בה, כדי להחזיק חוסן בכל הכיוונים, כי זה לא יכול, זאת לא נדננה שיכולה להחזיק רק צד אחד.

חגית משה :

זה חשוב מאוד, ואני חושבת שצריך לעבוד על החלק הזה, כי אנחנו כל כך,

כרמית הרוש :

נכון,

חגית משה :

היינו עסוקים כל כך הרבה שנים בלעשות את החיבורים, ואפשר בקלות,

כרמית הרוש :

לגמרי.

חגית משה :

לעשות, ללכת אחורה, אנחנו לא רוצים. אריק, עכשיו אתה,

אריק וירצבורגר :

כן, אז אנחנו רק ממש בכמה משפטים, שגרה בצל מלחמה, מגזר החרדי בירושלים, יאיר יושב כאן שהוא מנהל אגף החרדי, אז בוא תשתף אותנו ככה בכמה מילים, אני יודע שהסוגיה הזו סוגיה רגישה בחברה הישראלית היום, בוודאי בימים האחרונים סביב כל ההיבט של החוק שמרחף באוויר, אני לא עקבתי אחרי מה שהוחלט היום, אבל בוודאי זה נמצא איפה שהוא באוויר, אבל דווקא, אני מציע שתתייחס לעניין הזה, ממש לא מהזוויות האלה, אלא שגרה בצל מלחמה, במערכת החינוך שאתה מופקד עליה, זרוק ככה כמה כיוונים.

יאיר אייפרמן :

אוקי, אני אתייחס בקצרה, הדיון הוא דיון ארוך, הציבור כבר לדעתי רוצה כבר להתכנס,

חגית משה :

אתה אחרון חביב, לא הבנתי?

יאיר אייפרמן :

לא, דברי הסיכום זה על היושב ראש תמיד,

חגית משה :

בסדר, אז אחרון הדוברים.

יאיר אייפרמן :

דבר ראשון אני אגיד זה דיון כאוב, קשה, כל אחד ואחד מרגיש את הקושי, ואנחנו כל אחד לוקח את זה למקום שלו. אנחנו מרגישים לפעמים חוסר אונים מהמצב הקיים. אני יודע שבלא מעט מוסדות של הציבור החרדי, נעשים פעולות כאלה ואחרים, כאלה ואחרות, א' להצלחת החיילים, להצלחת הפעילות שנעשית. היו אמנם מעט, אבל נופלים גם שנמנים עם הציבור החרדי, אני חושב שיש פה קונצנזוס בעניין הזה ואין פה בעצם שוני בהסתכלות על הדברים. יש פריזמה יותר רחבה שבימים אלו היא תופסת תאוצה, אבל זה לא קשור לדיון הזה. אני רק אתייחס על הנושא של השגרה בצל המלחמה. אנחנו שנה שלמה סביב הנושא של המלחמה, זה התחילו עם האתגרים של מוסדות החינוך, הם יכולים להתנהל, או לא יכולים להתנהל, בצל האיומים. מוסדות החינוך החרדי בשונה מהכללי, יש להם אתגרים גדולים, כי המיגון הוא יותר מורכב, א', בגלל ההיקפיות של התלמידים בכל מוסד חינוכי, זאת אומרת גם אם יש מרחבים מוגנים הם לא יודעים להכיל את כל התלמידים. גני הילדים, מחציתן בכלל נמצאים במבנה, מבנים, דירות רגילות, ולכן אין מענים. אתגרים לא פשוטים, לאורך הדרך מצאנו פתרונות כאלה ואחרים. אנחנו כל הזמן נותנים מענים ומוכנות לימים יותר מורכבים, מקווים שלא יגיד. אנחנו מתנהלים, עקב בצד אגודל לתת מענים ככל שניתן, האתגרים הם גדולים, אבל יש פה צוות שביחד נותנים מענה ככל שניתן.

חגית משה :

תודה, יאיר לחברי הוועדה מישהו שרצה להגיד משהו, קצר?

מרים סלע :

ממש קצר, אז א' תודה רבה על הוועדה הזו, אני ישבתי כאן בשעתיים האחרונות, גם, גם כאבתי כמובן, אבל גם התחדשו לי הרבה דברים. אני כן רוצה להגיד המידע, שוב מחיפוש ממש מהיר שלי, לא נגיש מספיק, ושווה, כי המוקד הורים הזה, אני יודעת כבר עכשיו, התחלתי לשלוח לכל מיני אנשים, אמרו לי - לא הכרנו, לא ידענו. אז שווה לעשות עוד, עוד ששן כזה של הפצה, או באתר העירוני, או בדרכים,

חגית משה :

דרך בית הספר, תמר.

מרים סלע :

המקובלות.

חגית משה :

תעבירו בין בתי הספר.

מרים סלע:

ואני רוצה להגיד גם בגנים, דיברו כאן הרבה על בתי ספר,

חגית משה:

ברור.

מרים סלע:

אני רוצה, אמרתי מקודם בקטנה, אני מביאה כאן את הקול של האימהות ומשפחות המגויסים לילדי גיל הרך, אני מבינה שבתי הספר הן באמת מערכות יותר כנראה מאורגנות בהקשר הזה. ועם העניינים קדימה, אני רוצה להגיד הרישום לשנת החינוך הבאה היא לדעתי מעבר לפינה, וזה אירוע שהוא מאוד מלחיץ, עבור הרבה משפחות, בטח למשפחות המגויסים, אנחנו כנראה נהיה באירוע הזה עוד הרבה זמן לצערי. אבל אפשר לתת את הדעת על, לא יודעת אם להגיד קדימות או, ליווי מיוחד, או השתדלות מיוחדות למשפחות שגם ככה נמצאות בקושי. אני חושבת שזה,

חגית משה:

תדעי שברישום השנה.

מרים סלע:

שווה.

חגית משה:

נתנו עדיפות לכל הילדים שההורים מגויסים, ואפילו הארכנו להם את תקופת הרישום, זאת אומרת כן הייתה התייחסות תוך כדי, תוך כדי השנה, נחזק את זה, אני סומכת עליכם אורית, בסדר.

מרים סלע:

ותודה, עשייה באמת מדהימה.

חגית משה:

אני רוצה, אני רוצה, כן, קצר, כי אני הבטחתי לאריק, לעמוד בלוחות זמנים, אני כבר מחייבת לו רבע שעה.

עידו משה:

משפט אחד, שמי עידו משה, חבר הנהלת ארגון ההורים בירושלים, אני רוצה לדבר רק על שיתוף פעולה בין משרד החינוך, מנח"י וההורים, זה מאוד חשוב במקרים של מלחמות ודברים דומים

לצערנו, ככל השיתוף פעולה הוא יותר טוב, זה בולט במקרים כאלה. רק אציין מקרה אחד, כמובן בשיתוף ב - , עזרה של מנח"י, הקייטנה של ניצנים בשלושת ימי הגשר, בין יום כיפור לערב סוכות, הייתה בעצם מנח"י,

חגית משה :

בחינמית, אנחנו, אנחנו נתנו את זה בחינם.

עידו משה :

נתנו בחינם, בדיוק, זה עוד משהו ההקשבה והשיתוף פעולה בין, בין כולם, לבין ההורים מאוד מאוד טוב, ואני בטוח ש - , יחד עם ראש המינהל החדש, זה יימשך, תודה.

חגית משה :

תודה. אני רוצה לסיים ברשותכם,

יהודה פרוידינגר :

חגית, אני יכול מילה?

חגית משה :

ממש מילה, מילה, כי אני רוצה לסיים.

יהודה פרוידינגר :

אני דווקא חשבתי ש - , יעלה את זה אבל, מה שהיה חסר לי פה, זה התייחסות של החינוך המיוחד, ששמה האתגרים לדבר עם הילדים, להסביר לילדים, לתווך לילדים, הוא קשה שבעתיים, הוא כבד שבעתיים, צריך הרבה יותר ליווי של פסיכולוגים שמבינים איך ומה, כי אנחנו לא יודעים איך ילדים כאלה חווים את זה, איך הם מביעים את זה אחר כך. ואני לא יודע אם נעשתה עבודה במנח"י על הדבר הזה,

חגית משה :

למה? השירות הפסיכולוגי היה,

מרים סלע :

צריך לדעת שנעשית עבודה,

חגית משה :

מסגרות של החינוך המיוחד,

מרים סלע:

זה שפ"י זה לא,

יהודה פרוידינגר:

באמת עושים את הדבר הזה, איך,

חגית משה:

הם לא רואים הבדל, שירות פסיכולוגי.

זהבה רוזנטל:

אנחנו לא רואים הבדל, עובדים, דווקא במסגרות של החינוך המיוחד יש לנו כיסוי הרבה יותר רחב ומעמיק ועבודה מאוד מאוד משמעותית בתוך ה - , המסגרות, אז אנחנו מתאימים את המסרים, את העבודה לילדי החינוך המיוחד ועובדים עם הצוותים בצורה מאוד מאוד יסודית.

טל:

וגם עם ההורים.

זהבה רוזנטל:

ומבינים את האתגרים ואת הצורך לעבוד באופן ייחודי, יש לנו גם יחידה התפתחותית, ושיקומית שמתמחה בדברים האלה,

חגית משה:

זהבה, תודה רבה.

זהבה רוזנטל:

אני אשמח לשמוע אם יש משהו נוסף, אבל,

חגית משה:

אני רוצה ברשותכם,

יהודה פרוידינגר:

אני הייתי שמח באמת אפילו להיפגש לשמוע.

חגית משה:

בשמחה תיפגשו.

זהבה רוזנטל:

בסדר גמור.

חגית משה:

אני רוצה ברשותכם, קודם כל להודות לכולם על הזמן, ועל הזה שהגעתם ושיתפתם, שיתפתם אותנו, אני, אני חושבת ש - , אחת ההחלטות הראשונות שקיבלנו בתחילת המלחמה ב - 8 לאוקטובר, היא הייתה, אני זוכרת את השיח הזה בלשכת ראש העיר, כן פותחים את הלימודים, לא פותחים את הלימודים. כשבאמת לא ידענו כמו כולם, אף אחד לא הכין אותנו, ההחלטה קשה ככה עם הרבה מאוד אחריות. ואני חושבת שהיא הייתה כל כך נכונה דווקא בהקשר של שגרה וחוסן. אני חושבת שהשנה הזו, היא באמת, איך אמר הרב דור? לא כתבו אותה בשום תסריט עדיין שום תסריט בדיוני עדיין. מערכת חינוך של אנשים שבאמת רוצים להקנות ערכים, וחינוך וידע, והובלה, מתמודדים עם סוגיות שהן אחרות לגמרי, סוגיות של, של הרבה מאוד רגש, וחוסן, ואחריות, ואתם כאילו אני חושבת שמנהלי בתי הספר והצוותי לקחו את זה, ותוך כדי למידה למדו להיות הכי טובים לצערנו. אני רוצה להגיד שגם מינהל חינוך ירושלים, אותם אנשים שנמצאים במנח"י, עובדי החינוך שלנו, כל אחד בתחום שלו כל כך בקשב, ובהירתמות, בתקופה מאוד מאוד קשה, וזה אומר הרבה מאוד על המערכת, ועל ה - , על המפלצת הזאת שנקראת מינהל חינוך ירושלים, זה מינהל ענק מורכב, מגוון, שונה ושום עיר בארץ, לא יכולה להשתוות למגוון ולשונות, ולחיבורים שקורים, אנחנו ישבנו כאן בשולחן הזה ופתאום התלמידים של הרב ניר הם הבוגרים של הרב דור, והם השכנים של פלך בשכונה וכולם נמצאים אצל כולם ופוגשים. כמובן גם במעגלים אחרים, אני פשוט זכרתי את החיבורים, כי אני גם יצא לי להיות, בלא מעט לצערנו שכולנו הלוויות וניחומי אבלים. שבלא מעט מהם השתתפתי, ואני רוצה להגיד משהו, את יודעת אני זוכרת שאת אמרת שהרימו אליך טלפון, וכמה שזה עשה לך, אחד ממנהלי בתי הספר הרים אלי טלפון שאל אותי - מה שלומי. ואני התפרצתי בבכי פעם ראשונה, זאת אומרת לא בכיתי בהלוויות, השתדלתי, עשיתי פרצוף של רצינית, שאפשר זה, עמדתי שם תמיד. ופתאום פרצתי בבכי, כי הרגשתי שגם אני עוברת משהו, וכולנו עוברים. ואין לנו את הזמן אפילו רגע לבכות על מה שאנחנו חווים ועוברים, אז באמת, אני רוצה להודות לקדוש ברוך הוא, שאנחנו נמצאים איפה שאנחנו כל אחד במקום שלו, כל אחד נותן את המענים שלו, זה זכות ענקית, זה זכות ענקית שהיה לנו כל השנה, כל השנה בשגרה ממש, אבל גם בשגרת מלחמה. להיות אלה שנותנים את המענים, להיות אלה ש - קשובים, להיות אלה שממציאים את עצמם מחדש, והם נותנים כוח לאחרים. אז, באמת להודות לקדוש ברוך הוא, אני השתניתי בשנה הזו, אני חייבת להגיד, ואני בטוחה שכל אחד מאיתנו, אחרי שאנחנו בעזרת השם נעבור את התקופה הזו, נשתנה, ונרגיש להיות שאנחנו נהיה טובים יותר, אנחנו נהיה חזקים יותר, טובים יותר, מנצחים יותר, רגישים יותר, מכילים ומקבלים, מקבלים גם את המגזרים האחרים, מהמקום הזה אפילו. אז אני רוצה באמת להודות, איך אמרו? שגרה שהיא חוסן, אז אני חושבת שהחוסן שלנו כחברה זו השגרה אנחנו חווים בשנה הזו, אז תודה לכולם, אני ממש מודה לכם גם על הזמן, יש כיבוד שהייתם צריכים להתכבד בתחילה, אבל עכשיו חדר 2 קפה וכיבוד, אז תגיעו, תודה רבה.

סיום הדיון